

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasdos petit sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 857

KIADÓHIVATAL.

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Péntek, október 12.

Mai számunk főbb közleményei:

Veszerózik: Róma magyarellenes politikája.

Törvény a gazdatisztekről.

**Általános lázadás Kína déli tartományai-
ban.**

Aradi üggető-versenyek.

Egy vitéz ezredes halála.

Az ügyvédi nyugdíj.

A komédi kendergyár égése.

Mózes nem szűnik.

Holttest a kútban.

A megbabonázott gazda.

Tárcza: A fátyol. Irta: Bibó Lajos.

Csarnok: Kadét-szerelmele akadályokkal.
Irta: Gutár Lajos.

Róma magyarellenes politikája.

Arad, október 11.

A Vatikánból az osztrák-magyar monarchia ellen hívós szél fúj. Már régen derült az a titok, hogy a római kuria jó szemmel nézte az Olaszországgal megkötött szövetséget. Eddig a monarchia nemzetközi viszonyaiban mutatkozott ez az ellenszenv, de ma kilépett a diplomáciai tárgyalások keretéből és most már nyilvánul, hogy Rómában a magyarországi belső ügyekbe avatkoznak és a kuria abban tetszeleg magának, hogy a belső ügyeink vezetősége ellen nyíltan demonstrál.

Ezt a jelenséget megmagyarázza az a örölmény, hogy alig kapta meg *Stadler* érsek a királytól a megérdemelt rendre-

utasítást, azonnal Rómába sietett, és ott a pápa oly „szeretetteljes“ fogadtatásban részesítette, hogy ebből alaposan lehet arra következtetni, hogy az érsek Horvátországnak Boszniával való egyesítésére irányított beléavatkozása, mely a királyi rosszalást eredményezte, a pápa legnagyobb elismerésével találkozik.

Most már kétségtelen, hogy a római kuria és különösen *XIII. Leó pápa* egyik legerősebb vágya az orthodox egyháznak Rómával való egyesítése. Az a kedveskedés, az a kitüntető szeretet, melylyel a kuria éppen azon püspököket kitünteti, a kik nagy iparkodással támogatják a cseh és délszláv agitációt; az a rokonszenv, melylyel Róma mindaz iránt viseltetik, a mi magyarellenes, elég világosan mutatja a helyzetet.

A magyarellenes politika tehát Rómában arra törekszik, hogy az okkupált tartományok Horvátországgal való egyesítése által, a délszlávok nemzeti egészsége olvadva, az egyházi egyesülés is elérjék a római pápa főhatósága alatt. Ez a törekvés veszedelmes Ausztriára nézve, mert beléékeltenék a *Wenzel* koronája alatt egyesült önálló cseh királyság, és Nagyhorvátország vagy Nagy szlávország közé; de veszedelmes Magyarországra nézve különösen, mert kiválna belőle a szláv elem és csakhamar romba dőlne a monarchia dualisztikus alkotmánya.

Ez volna tehát a viszonzás azért, hogy Ausztriában és Magyarországon az

egyházi törvények életbeléptettek, ez volna a viszonzás azért, hogy a hármasszövetség fennáll és újból megerősödött.

Ausztria-Magyarország mindenkor a legnagyobb előzékenységet tanúsította a szentszékekkel szemben, százszor annyit adott a római kuriának, mint amennyit tőle valaha kapott és ez érte a hála, a köszönet. Az ultramontán sajtó a legféltelenebb vakmerőséggel támadja egyre azt a rendreállítását, melyben *Stadler* érsek a királytól részesült. — Ez már nem támadás, hanem lázadás. Valóban nem tudjuk, miféle csodálkozunk inkább, azon, hogy ily lázadó hangulat keletkezhetett, vagy azon, hogy ennyi béketűréssel tétlenül állunk a támadásokkal szemben. Hiszen, ha bármely politikai párt ily magas származású nyilatkozatot hasonló hangon mert volna tárgyalni, az ország összes ügyészségei mozgósítottak volna, hogy a királyi tekintély megóvassék és a támadások a törvény teljes szigorával sújtassanak.

Rómában tehát nyíltan megüzenték a háborút, melynek egyik jelensége az, hogy püspökeink kinevezésénél Rómában a legnagyobb nehézségeket okozták és különösen azokat részesítik előnyben, akik a mostani helyzet felforgatására, és hazánkban a szláv uralom megalapítására fordítják minden gondjukat. A katolikus Róma tehát a katolikus monarchiának esküdt ellenségévé lett, és szövetségese azon belső ellenfelünknek, kik a jelen

TÁRCZA.

A fátyol.

— Kép a sötét időkből. —

Irta: Bibó Lajos.

I.

A brádi mészárszalma a hire beszaladta az egész havast s eljutott Abrudbányára is, melyek lakosai annyira biztak a mőczok becsületés zándékában, hogy menekülésre közölök senki sem gondolt. Még a brádi vérfürdő után sem. Az oláhok táborát, mely napok óta ott tanyáztott a város körülvéő hegyeken, ellátták élelmiszer-pénzzel, itallal, sőt még a muzsikuszígyányokat is kiküldték a táborba, hogy a banda, gyülevész had tánczolhassa vigan a kaszert és a kólót. Csakhogy éppen leányait az asszonyaikat nem adták oda a tribunoknak, kik közül a váleai pap, Dobra, régen sórárogtta egy abrudbányai magyar leánynak, a szépséges Csányi Ilusnak a szerelmét.

A leánynak az apja, Csányi Mihály, törhetetlen jellemű, elszánt magyar volt, igazi athlata természetű és aczélzott szívet. Független, gyonos bányatulajdonos, ki még hallani sem mert arról, hogy a leánya egy oláh pápa felesége legyen s ki e miatt már a szabadságharcz kitörése előtt feszült viszonyban állott a sóráróval.

Mikor aztán az erdélyi havasok között kiört az a vihar, melynek pusztításait még

ma sem heverte ki a nemzet, mikor a szerencsétlen bányavárosba is eljutott a brádi események megrázó hire, Csányi Mihályhoz is beállott egy booskoros bandita s azt mondta neki:

— Bune zoá domnu! Tiszteltet az uram, Dobra, a váleai pápa s azt kerdezteti általam, hogy neki adod-e a szép leányod kezét? Ha igen, akkor eljön a kézfogóra egyedül, kíséret nélkül s elviszen magával, hogy ne maradjatok ebben a pusztulásra megérett városban. Ha pedig nem adod, akkor eljövünk mind, az egész tábor s lakodalom helyett temetést rendezünk. Fáklyák fénye mellett, nagy világitással, amilyent még nem láttatok soha. Nos, mit izensz válaszul?

Csányi Mihály halálsáppadtan hallgatta végig a bandita beszédét s azután torkon ragadva kidobta az ajtón.

— Eredj s mond meg az uradnak, hogy mi már várjuk régen s el vagyunk készülve a fogadástokra!

Pedig nem voltak.

Még akkor se vettek kezükbe fegyvert, mikor a booskoros hadsereg egy késő alkonyaton behuzódott a város széleire s a szélső házaknál gyujtotta fel a tábori tüzet. A többség, a hiszékeny magyarság még akkor is bizott a oláhokban s nem is gondolt arra, hogy a tribunok talán ebben a pillanatban határoztak a város sorsa fölött, elfogadva a Dobra előterjesztését, aki azt mondta, hogy pusztítsák el örökre a magyaroknak ezt a fészket, hogy a

helyén fűszál se maradjon, virág se nőjjön, hanem hasonlítson az egész egy kietlen sivataghoz s legyen a neve: „Cinterinu mortilor,“ a holtak temetője.

És az lett.

Korom és üszök, földszinti sirokkal, temetetlen hullákkal, melyek fölött hollók kovályogtak.

II.

A megölt város romjai között egy erkölcsiben züllött, vad tömeg tivornyázott.

A zenét ehhez az orgiához az utczákon, az üszök alatt haldokló asszonyok és gyermekek halálordítása szolgáltatta. Abrudbánya már csak — volt. Lakosai meghaltak a fejszecsapások, lándzsaszúrások alatt, — templomai, és házaik leégtek az utolsó kunyhóig s akik éltek, azoknak a sorsa rosszabb volt a megholtakénál.

Ezek közé tartozott Csányi Mihály is, az aczélszívű ember, akit kezein-lábain megkötözve, ostorcsapások között kísérték a váleai tribun, Dobra pápa elé.

— Nos, szeretátye domnu! — üdvözölte őt a pap s valami gunyos, sértő mosoly vonaglott át ajkain. — Hát eljöttem a meghívásodra, beváltottam ígéretemet.

— Az utolsó szóig, — felelte a bilincsbevert ember daczos, reszketéstelen hangon.

— Az elmaradott lakodalom napja után a halál éjszakája következett. Nászágó helyett a sir.

alkotmányt a monarchia rombadöntésével is megváltoztatni óhajtják. Róma tehát a magyar államiság ellensége és benső barátja azoknak, akik a cseh államjogot és a nagy horvát királyságot újra megteremteni akarják.

Monarchiánknak résen kell állania, római képviselőtünk erősebb fellépése most már elkerülhetlen, mert ha nem is kell tartanunk egyelőre attól, hogy a cseh államjog kiszorítja a magyar államjogot ezeréves pozíciójából, ha nem is kell félünk attól, hogy egy nagy szláv királyság megtöri a magyar királyság symbolumát, a szent koronát, mindenesetre meg kell előzünk erőlyesen minden olyan Rómából jövő támadást, mely az országban a viszály és az eltévelyedés magyát hintheti el.

Törvény a gazdatisztektről.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 11.

Megcsappant érdeklődés mellett folytatták ma a gazdatiszti törvényjavaslatot.

A mikor Tallián Béla alelnök fél 11 után megnyitotta az ülést szinte attól lehetett tartani, hogy nem lesz határozatképes a Ház. No de baj még sem lett. A hosszú csöngettyűszóra még azok is bejöttek, a kik nagy kedvveléssel bonczolgatták a néppárt lapjának mai számában megjelent kirohanást egyik szabadelvű lap szerkesztője ellen.

A teremben ezalatt minden oldalt megnyugtatót Darányi miniszter arra nézve, hogy a magyar honosságról a törvényben kellőképen gondoskodva van, mert csak magyar állampolgárt lehet gazdatisztnak alkalmazni. A javaslatot rövidesen elfogadták, miután előbb többen módosítást adtak be.

Nagy riadalommal fogadta a szélbal a miniszternek azt a kijelentését, hogy Rigó módosítását elfogadja. Még Szilágyi Dezső is gratulált Rigónak e sikeréhez.

Szünet után az ugynevezett végcézjavaslatot tárgyalták. Mindjárt a vita elején nagy derűtséget, keltett, hogy Rakovszky és Barabás nem akarták Rosenbergét előadónak elismerni.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Tallián Béla, alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Széchenyi Gyula, Darányi Ignác és Cseh Ervin miniszterek.

Az ülés megnyitása után a Ház folytatja.

a birtokos és gazdatiszt

közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Rátkey László: Biztosítja a minisztert arról, hogy mindenkor a midőn a magyar föld szeretete alapján dolgozik, a míg a szegény emberek dolgán akar segíteni a testvériség, egyenlőség és szabadság hármast ígére szerint addig ő és az a párt, a melyhez tartozik, mindig örömmel üdvözi őt, és javaslatait. (Helyeslés.) Azt követeli első sorban a földbirtokosoktól, hogy itthon éljenek, ha a magyar föld hasznát élvezik. (Tetszés.) A mikor ezt a gazdasági bizottságban szóba hozta, azt felelték neki, hogy ily dolgot nem lehet keresztül vinni a főrendiházban. (Derűtségszélbalon.) Ezt nem hiszi, mert minden hazafinak, legyen az mágnás, vagy nem mágnás, önértetének kell lennie. (Élénk tetszés.) A gazdatisztek magyar honosságát pedig feltétlenül megköveteli, nehogy a jövőben is megtörténhessék az, hogy egy nagy birtok tulajdonosa egész birtokán idegen embereknek alkalmazzon; a magyarul idegen emberek pedig azt mondatja: „ne ugassanak.” (Zaj a szélbalon.) A javaslatot különben az a feltétellel fogadja el, ha a miniszter a gazdatisztekre a magyar honosságot kimondja. (Élénk helyeslés a szélbalon.)

A miniszter beszéde.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter Rigónak válaszolva kijelenti, hogy gazdatisztek és egyéb gazdasági alkalmazottak között azért nem tettek különbséget, mert a gyakorlati emberek meghallgatásával helyesebbnek tartotta, hogy csak okleveles között tegyenek különbséget és az okleveles gazdatisztek előnyben, prémiumban részesítsék. Meghatározandónak tartja a gazdatisztek járulékainak mineműségét.

Rigó Ferenc: Mi ez? Semmi. (Nagy derűtségszélbalon.)

Darányi miniszter: Magyarazza, hogy pld. ha a gazdatisztnak földhasználat is jár, meg kell határozni, milyen földet kap: kukoricza, buza föld, veteményes, stb.

A szakoktatásra nézve kijelenti, hogy azt fejleszteni kívánja, mielőtt azonban e tekintetben határoz, szaktanácskozást hív egybe, a melybe képviselőket is meghív. (Helyeslés.) Kossuth határozati javaslatát teljesen feleslegesnek tartja, mert a magyar honosság követelménye a tör-

vényjavaslatban biztosítva van. A 24. § ugyanis azt mondja, hogy okleveles gazdatiszt lehet minden magyar állampolgár. A kötött birtokokra nézve pedig szintén intézkedik a javaslat, kimondja ugyanis, hogy itt csakis okleveles gazdatisztek alkalmazandók. Hogy ki az okleveles gazdatiszt, arról ismét a 24. § szól. A magyar honosság kívánalmáról tehát kellőképpen történt gondoskodás. Többen felszólaltak a külföldön élő földbirtokosok megrendszabályozása tárgyában. A miniszter maga hajlandó módosítást benyújtani arra nézve, hogy az állandóan külföldön tartózkodó földbirtokosokra akár magyar állampolgárokként, akár nem, a 25. § kiterjesztessék.

A javaslatot, a mely 10000 család sorsáról gondoskodik, elfogadni kéri (általános helyeslés). Rigó Ferenc helyreigazítja a szavait.

Elnök a vitát bezárja.

A Ház a határozati javaslatok elvetésével a a javaslatot általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás.

Következett a részletes tárgyalás.

A 7. §-hoz

Makfalvy Géza és Tisza István gróf kisebb módosításokat nyujtanak be, a melyeket a Ház elfogadott.

A 11. §-nál

Gróf Tisza István módosítást nyujt be a 11. §-hoz, mely szerint a gazdatiszt családja, ha a család fentartó elhalálása az 5-ik szolgálati éven belül történnék is, egy negyed évi fizetést megkapjon.

Rosszival István azt kívánja hogy a gazdatiszt elhalálása után a család 30 napig megtarthassa lakását.

Feilitzsch Artur báró kimondatni kívánja, hogy a család elköltözéskor a birtokos csak 50 kilométerig köteles a butorzatot elszállítani.

Darányi miniszter mindhárom módosítást elfogadta; a Ház is.

A 14 és 15. §§-hoz is ad be módosításokat Tisza István gróf.

Polonyi, Rátkey és Bernáth előadó felszólalása után, a Ház a módosítást elfogadta.

Módosításokat benyujtanak még báró Feilitzsch Artur, Rosenberg Gyula, Makfalvy Géza és Kossuth Ferenc.

A 25. §-nál

Darányi miniszter módosítást nyujtott be a mely szerint azok a földbirtokosok is, a kik állandóan külföldön tartózkodnak, kötelesek lesznek okleveles gazdatiszteknek, tehát magyar állampolgárokat alkalmazni. (Helyeslés.) E szakaszhoz módosításokat nyujtanak még be Rigó Ferenc, Rosenberg Gyula, Kola János, Polonyi Géza, Marjay Péter, Major Ferenc, de Darányi miniszter és vele a Ház csak Rigó ama módosítását fogadja el, a mely szerint a

— Ugy van, a rettenetes halál. Ura maradtál a szavadnak, — látszik, hogy pap vagy, az Isten szolgálója. Csudálkozom, hogy engem is meg nem ölettlél. Valami célod volna velem?

— Az. Egy kérdésem van hozzád. Utolsó ez éltben. Újából megkérem a leányodnak a kezét.

Csányi Mihály fehér lett, mint a halál s az első pillanat benyomása alatt sebzett tigrisként sziszszent fel, — mint aki kigyóra lépett.

— Kiról beszélsz te nekem? A leányomról, az Illusról, akit hónérad kiszakitottak az éjjel karjaimból? Hát él még ő is, nem öltétek meg?

A fekete szakállu pópa hangosan felnevetett.

— Milyen bolond ember vagy te, Csányi! Hol hallottad te azt, hogy az ellenség megöli a szép lányokat, mikor azok gyönyört, üdvösséget, boldogságot ígérnek nekünk?

— Az én leányom...

— A tied is, a másé is, mind, ahányan vannak. Koczkát vetünk rájuk, hiszen valamivel csak jutalmazni kell a katonáinkat. Hanem az Illus kimarad a játékból, ő az enyém marad egyedül, osztatlanul.

— Soha! kiáltotta idegrázólag a meglánczott ember s kiegyenesedett, mintha szembezálni akarna az egész világgal, a gyermeke becsületéért.

— Te Csányi, domnu mariász, — gunyolódott a pap, — hallgassál csak rám. Ha nekem nem adod a lányodat szép szerével, hát

elveszem erővel. Jogom is van hozzá, meg hatalmam is. Hé, emberek vezessetek be a legszébbik kisasszonyt! . . .

A szomszéd szoba ajtaja megnyílt s belépett rajta Csányi Illus, egy csodálatosan szép, fekete haja, fiatal leány, Hamvas orozáin halállos sáppadság ült és reszkedett. — vonaglott minden izében. Majdnem, hogy összerokadt . . .

A pap meghajította magát előtte s azt mondta:

— Ime, elkövetkezett a határozás utolsó órája. Itt áll előtted az atyád, vasban, megbékozva s mindkettőtök élete a kezembe letéve, mondjad akarsz-e a feleségem lenni?

A megrebbent leány félrefordította a fejét s apjához akart menekülni, de ebben a szándékában két durva kezű bandita megakadályozta.

— Nos, feleletet várok! — kiáltotta izgatottan a tribun.

A szobában mélységes csend volt, szinte borzalmas némaság. Az ajtnál állott meköltözve, dult arccal az aczélzöví ember, szemben vele vonagló leánya, míg a háttérben egy csomó fegyveres ember előtt Dobra, a váleai pap, kinek erős, szuró tekintete egy iszonyu elhatározásra mutatott. Sokáig nem felelt a feltett kérdésre a leány, de végre bátorságot erőltetett magára s lassu, suttogó hangon kérdezte:

— S ha nemet mondanék?

— Akkor — kiáltotta a pap a szenvedélyektől felizgatott hangon — meghaltok

mind, hogy magva se maradjon büszke mtojtoknak! . . .

És az órák már éppen felkonczolni akarták szigonyos dárdákkal a szerencsétleneket, mikor a leány megborzadva, oda menekült a paphoz, a havasok félelmes tribunjához, megcsókolta a kezét, vállaira hajította a fejét s az összetört és megkínzott lélek fájó, szálfalmas hangján suttogta a fülébe:

— Kegyelmezz meg nekünk, hiszen lásd, szeretlek és a tied is leszek!

A pap magához ölelte a vergődő leányt és homlokán csókolta.

Csányi Mihály pedig megrázta kezén a bilincseket, hátra fordult s egyetlen szó nélkül távolgott ki a sötét éjszakába. És azután ment, amerre látott. Keresztül a feldűlt városon, rengeteg erdőn, végig a szakadékos hegyoldal vízmösös partján és nem is nézett vissza soha. Akiket szeretett, azok mind meghaltak. Aki pedig közülök él, annak ő halt már meg.

A város, melyet maga után hagyott, cinterinu mortilor, a holtak temetője volt.

III.

A legközelebbi városban magára öltötte a honvédek vöröszínóros mentéjét, oldalára kötötte a kardot s azután ott volt Vácznál, Isaszeghnél, Sarlónál, megáztatta vérével a branyiszközi merdek hegyoldal s nem tudott meghalni schol. Pedig mindenütt a halált kereste. A zászlóaljnak Csányi Mihály volt a legelszántabb, legvakmerőbb katonája, aki a tisztirangot is visszautasította magától, hogy élőt

szakasz 3-ik pontjában „azok” helyett e szavak jöjjenek: „azok a magyar állampolgárok”. (Zajos éljenzés a szélbalon.)

Ezután a többi szakaszt változatlanul elfogadták.

Darányit zajosan megéjenezik és megtapsolják.

Öt perc szünet után

Elnök újból megnyitja az ülést.

Következett

a kereskedelmi utazókra

vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása.

Rosenberg Gyula előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Visontai személyes kérdésben történt felszólalása után

Rakovszky István kétségbevonja, hogy Rosenbergnak jogában volna az előadói tisztelet betölteni, mert ahhoz csak Matuska Péternek van joga. Kéri az elnököt, függessze fel az ülést, a míg Matuska a jelzalogbankból elő nem jön. (Zajos derűltetés.)

Hegedüs Sándor miniszter kijelenti, hogy a javaslat az igazságügyi bizottság szövegezésében fekszik a Ház előtt.

Rosenberg előadó kijelenti, hogy a gazdasági bizottság elfogadta az igazságügyi bizottság szövegezését, joga van tehát előadónak lenni.

Pichler és Major Ferencz felszólalása után Rosenberg ismét jogosnak tartja előadói megbízatását.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter szintén szükségesnek tartja az igazságügyi bizottság előadójának jelenlétét, kéri ezért a tárgyalás elhalasztását.

Rátkay László furcsának találja, hogy Rosenberg az előadó, mikor Rosenbergnak egészen más meggyőződése van.

Rosenberg Rátkay állítását határozottan visszautasítja.

Elnök ezzel az ülést berekeszti s a tárgyalás folytatását holnapra tüzi ki.

Általános lázadás

Kína déli tartományaiban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 11.

A Kinából érkező hírek tarka változatából ritkán van alkalmunk örvendetes dolgokat olvasni. Ma kivételesen ily ritka esettel állunk szemben. Azt a formális jegyzéket, melyben az amerikai kormány kifejti nézeteit a francia jegyzék egyes pontjairól, ma délután átadták a francia

járhasson mindig a golyók záporában. Egész legendák, egész mesék keringtek bátorságáról s a titokzatosság, mely egész lényét körülvette, tekintélyt biztosított neki a honvédek részéről is. Ez „öreg”-et, kinek családi viszonyait is mélységes titok fedte, szerette mindenki s intelligenciájánál fogva a tisztek is nagyra becsülték.

Ennek az intelligenciának és idős voltának tulajdonítható aztán, hogy Világos után nem besorozták, hanem Kuffsteinbe vitték nehéz rabságra.

Ott aztán el volt temetve mélyen, hosszú időre.

A magabeszállás csendes óráiban elmélkedett a multról, legyilkolt családjáról, a véres napok dicsőségeiről s eszébe juthatott a leánya is, a szépséges Ilus, aki megtagadta magát, nemzetét, szíve szerelmét s a haláltól való félelmében karjaiba döntte családjá gyilkosának, egy banditavezérnek.

Az aczélszívű embert ez a tudat gyötörte leginkább fogságában s mégis, mikor egyszer ütött a szabadulás órája, első dolga volt a leányát fölkeresni.

Vajjon él-e még és emlékszik-e rá, mikor olyan rég, hogy elváltak egymástól bucsuzatlanul.

Egy hideg, komor őszi este érkezett meg Abrudbányára. Nem ismerte fel senki, ő sem smert senkit. A halál után következett a eltámadás, csak a szanaszét heverő romok emlékeztettek az enyészet nehéz óráira, a sok riatlanul kiontott vérré, melylyel a magyarok

nagykövetség egyik titkáranak és a követtség ez előterjesztést nagyjában el is fogadta.

A kínai idegenellenes mozgalom vezetőinek megbüntetésére vonatkozólag már nyilatkozott az amerikai kormány: csak az a kérdés, vajjon a büntető-ediktum tényleg oly komolyan értendő-e?

Erdekes, hogy a kínai hatóságokhoz az a hír érkezett, hogy novemberben általános lázadás fog kitörni a délitartományokban. Ez idő szerint a jelek arra vallanak, hogy a helyzet körülbelül úgy fog fejlődni, mint az északi tartományokban a boxerek lázadása.

Mai sürgönyeink a következők:

Tiencin, október 11.

A németek ezt a parancsot kapták, hogy a peking-jangcuni vasutat szállják meg. A vonal többi részeit az oroszok szállták meg. Az angol csapatoknak csak a csingvantaui kikötő őrzését engedték meg. A francziák közül ma 5000 ember hat ágyuval elindult francia zarándokok kiszabadására, a kiket Csingheienben fogva tartanak. Szombaton egy másik 390 főnyi francia csapat ment Faotinfuba és valószínűleg együtt operált egy 400 főnyi csapattal, amely hír szerint ugyanakkor indult el Pekingből. Egy több mint 400 emberből álló csapat, amelyet Pekingben visszatartottak, még ott van. A paotingfui expedíció valószínűleg elmarad, Hire jár, hogy Waldersee gróf pénteken nem akarta fogadni Li-Hung-Csang-ot. Waldersee néhány nap múlva Pekingbe megy.

Tiencin, október 11.

A paotingfui expedíció elindulását péntekre tüzték ki. A németekből, angolokból, francziákból és olaszokból szervezett expedíciós hadtest 7000 emberből áll.

Hankong, október 11.

Szamesunból jelentik; A Szamesun mögött lévő vidékről való lázadók holléte ismeretlen, de azt hiszik, hogy két hadállást tartanak megszállva az angol határtól északra mintegy tíz mérföldnyire. Tegnap 1000 főnyi kínai sereg érkezett Szamesunba, mára ugyanannyit várnak. 10,000 főnyi indiai katonaságot Hon-

megszentelték a havasoknak ezt a vadregényes zugát.

Kérdősködéseire aztán megtudta, hogy Dobra, váleai volt a pap városban lakik, érdemjelet visel a mellén, nagy rangba jutott, mert „protu popáj” lett az egész havasnak.

— Hát a felesége meg van-e? él-e még? — kérdezte a vánszorgó öreg s elcsuklott a szava, mikor elveszett gyermekéről beszélt.

— A felesége? — válaszolták neki — hiszen annak nem is volt sohasem. A háboru alatt és után egy magyar leány kísérgette a táborban, valami Ilus nevezetű, akit az isten nagyon megvert, amiért elpártolt nemzetétől, mert a pap megunt, elűzte a házából, kidobta az utcára, ahol aztán el is pusztult nemsokára.

— Az isten, igen, az isten! — mormolta csendesen az aczélszívű ember s azután ment, amerre éppen a lábai vitték és nem került vissza többet soha a vérázott földre.

IV.

Azóta sok idő telt el, sok könyv felszáradott és sok seb behegedett. A sötét multra is fátyolt borított a nemzet, pedig az érdemrendekkel felékesített banditák közül egynehányan még ma is köztünk élnek.

Hanem felejteni még nem tanultunk meg egészen.

A fátyolt néha fellebbenti előttünk az emlékezet szárnya s szemeinkkel látjuk újra azt a sötét, megdöbbentő képet, melyet a fekete, halálos tribun úgy nevezett el, hogy: cinterinu mortilor. A holtak temetője.

kongba rendelnek. A bengáliai lándzsáslovások 16. ezredét és a hongkongi ezredet visszarendelték Szamesunba. Az összes csapatok, a melyeket északról ide visszarendeltek, még e hó vége előtt ideérkeznek. Hír szerint a hatóságok arról értesültek, hogy novemberben általános lázadás fog kitörni a déli tartományokban. Ez idő szerint a jelek arra vallanak, hogy a helyzet körülbelül úgy fog fejlődni, mint északon a boxerek lázadása. Egy francia csapatszallító hajó és az Asahi nevű japán hadihajó ideérkezett.

Washington, október 11.

Azt a formális jegyzéket, a melyben az amerikai kormány kifejti nézeteit a francia jegyzék egyes pontjairól, ma délután átadták a francia nagykövetség egyik titkáranak. A kínai idegenellenes mozgalom vezetőinek megbüntetésére vonatkozólag már nyilatkozott a kormány. A fegyverbeviteli tilalom főtartását a kormány nem tartja a további tárgyalások szükséges előfeltételének. A méltányos kártérítésre és a követtségek állandó védőőrségére vonatkozó javaslatokhoz az Egyesült-Államok kormánya szívesen fog hozzájárulni, ellenben nem hajlandó odáig menni, hogy a takui erődök lerombolása mellőzhetetlen feltétele legyen a béketárgyalásoknak.

London, október 11.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Washingtonból, hogy azokat a hivatalnokokat, a kikről a pekingi távirat azt mondta, hogy Németország megbüntetésüket kívánja, a többi követtségek is majdnem mind bűnösöknek tartották. Bizonyos, hogy Conger követ listájában is benne voltak azok körülbelül tizenkét más hivatalnokkal, a kiknek neve még nem került nyilvánosságra.

London, október 11.

A Times-nak jelentik Pekingből 4-iki kelettel: Az angol és olasz csapatok tegnap megszállták a nyári palotát és elkergették a kínai hivatalnokokat, a kiket az oroszok visszavezettek a palotába a nélkül, hogy a szövetségeseket megkérdezték volna. A németek ugyanilyen módon szállták meg az özvegy császárné palotáját, a melyet az oroszok előbb kifosztottak, s azután ismét átadták volt a kínaiaknak. Az oroszok folytatják csapataik kivonását Pekingből.

London, október 11.

A Morningpost-nak jelentik Sanghaiból 9-iki kelettel: A sanghaji taotái és a santungi alkirály tiltakozott az idegen csapatok tegnapi tüntetése ellen, a mely a kínaiakban azt a hitet keltette, hogy a szövetségesek el akarják foglalni a kionguani arzenált. Az itt lévő kínai csapatok ezer emberből állanak és 40 ágyujuk van. Azonkívül 1500 ember van Vaskungban és körülbelül 15,000 ember egy napi járásra. A santungi kormányzó azt a parancsot kapta, hogy 50,000 embert toborozzon. Sanghaiból jelentik az idevaló lapoknak: A császári udvar e hó 6-án a sanszi tartomány délkeleti részében lévő Csaucseingbe érkezett. A Daily News-nak jelentik Sanghaiból 9-iki kelettel: A Háromság-szövetségnek mintegy 5000 embere Kaulungtól nyugatra megverte a császári csapatokat és most dél felé tartanak. A Standard-nak jelentik Sanghaiból: Sanszi kormányzóját nem hittérítők meggyilkolása miatt mozdították el állásától, hanem azért, mert rájöttek, hogy hadserege nem 30,000 emberből áll, mint hitték, hanem csak 4000 emberből.

Washington, október 11.

Egy e hó 8-án kelt pekingi távirat szerint az angolok kis expedíciót terveznek a nyugati dombok között lévő kőszénbányakerületekbe, hogy az ott lévő készleteket megvizsgálják. Az expedíció szerdán indul el. Tajenfuba való kínaiak azt jelentik, hogy Tungfusziang nagy sereget vitt magával, mikor Tajenfuból elment. Hogy hol van most, nem tudják.

Pétevár, október 11.

Alekszejev altengernagynak, a Csöndes Oczeánon lévő szárazföldi és tengeri csapatok parancsnokának a csár a szárazföldi csapatoknak a peccsili harcztéren való kitünő vezetéséért gyémántokkal kirakott aranykardot ajándékozott. A kardon ez a fölrirat van: „A peccsili harcztéren 1900-ban kivivott diadalokért.“

A kelet-kínai vasut védőőrségének első osztálya, a mely 1717 emberből és 24 tisztből áll, a *Khailar* gőzössel Odesszából Port-Arthurba ment.

TÁVIRATOK.

Bismarck levelei.

Berlin, okt. 11. A *Berliner Neueste Nachrichten* értesülése szerint *Bismarck* herceg elhatározta, hogy a néhai kancellárnak 1847-től 1892-ig feleségéhez írt összes leveleit kiadja.

Gyilkos sztrájkolók.

New-York, okt. 11. Schuylkill-Countyban, Oneida mellett egy kőszénbánya közelében, a melynek munkásai nem sztrájkolnak, egy csoport sztrájkoló munkás gyűlt össze, hogy a kőszén szállító vonatok közlekedését megakadályozza. A sztrájkolók és a társaság védőőrsége néhány lövést tett. A védőőrségből egy ember elesett, egy másik súlyosan megsebesült. A sztrájkolóknak is volt egy súlyos sebesültjük. Néhány munkást kövel sebesítettek meg. A sheriff katonai segítséget kért a kormányzótól.

Az angol választások.

London, okt. 11. Ma reggelig megválasztottak 355 kormánypárti, 128 szabadelvű és 77 nacionalista jelöltet. A kormánypárt 27, az ellenzék 25 mandátumot nyert. *Campbell-Bannerman* Stirlingen újra megválasztották 630 szavazatnyi többséggel. 1895-ben ugyanott 1027 szavazatnyi többsége volt.

Kritika a kormányról.

London, okt. 11. A *Times* a kabinet rekonstrukciójáról ír és azt mondja, hogy némely igen fontos tárczák vezetése széles körökben elégedetlenséget szült. Különösen azt kívánja az ország, hogy a hadügy és a haditengerészet a lehető legalkalmasabb férfiak vezetésére bizassék. *Chamberlain* a dél-afrikai kérdés miatt egyelőre még nélkülözhetetlen a gyarmatügyi miniszteriumban. *Salisbury* lord a miniszterelnökség és külügyminiszterség kettős állásának nem tud megfelelni, de ezen változtatni nehéz és egyelőre valószínűtlen is. A cikk azután dicséri a külügyi hivatalnak *Salisbury* által való vezetését.

Aradi ügető-versenyek.

— Három napos meeting. —

Arad, október 11.

Nemsokára nagy színes plakátok és turfképek fognak megjelenni a falakon, hirdelve az idei löversenyek programját.

Az *Aradi Versenyegylet*, felbuzdulva eddigi sikerein, versenynapjainak számát az idén egygyel megtoldotta s három napos meetinget rendez és pedig október 26-án kizárólag ügető-, 27- és 28-án galopp-versenyeket, melyek a császári erdő alatti pályán folynak le.

Az intézőség nagy változatossággal álli-

totta össze a programot úgy az ügető, — mint a galopp-versenyeknél. Lesz egyes, kettes és jukker-ügető, valamint sik, gát, akadály és altiszti-verseny. Díjakban körülbelül 16,000 koronát és egész csomó értékes emléktárgyat ad ki az egyesület. Ez utóbbiak már a napokban közszemlére lesznek téve *Assael H.* és fia ékszerüzletének kirakatában.

A nevezés, teherközlés és árbejelentés határideje f. hó 18-ának esti 6 órája. Nevezések már is szép számban érkeznek be a tilkári hivatalhoz. Zárlat után lesz alkalmunk ezeket nyilvánosságra hozni s tipjeinkat megtenni.

A galopp-versenyek feltételeit már ismertettük, ezuttal az ügető-versenyek feltételeit közöljük:

1. A) *Aradi díj, ügető-verseny.* Kettős fogatok részére. Díj: 300 kor. a győztesnek, adva *Almay Olivér*, *Friebeisz Miklós*, *Purgly László*, *Ifj. Kintzig János* és *dr. Takácsy Sándor* urak által, 100 kor. a másodiknak adva az „Aradi verseny-egylet“ által. Táv: kb. 6000 mét. a pálya belső köröndjén Belföldi nevelésű lovak számára. Beiratási díj: 15 kor., további 10 kor. az indulóktól

2. *Urkocsisok Szövetkezete díja, ügető-verseny egyes fogatok részére.* Díj: 200 kor. a győztesnek, 70 kor. a másodiknak, 30 kor. a harmadiknak, adva az *Urkocsisok Szövetkezete* által, bármily vérű belföldi származású lovak részére, nyitva bárki lovának, bárki által hajtva. Táv: 2800 méter a pálya belső köröndjén. Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulóktól.

3. B) *Ügető-verseny hadicap.* Díj: 300 kor. a győztesnek, 100 kor. a másodiknak. Adva *Almay Olivér*, *Friebeisz Miklós*, *Purgly László*, *Ifj. Kintzig János* és *dr. Takácsy Sándor* urak által, az 1. A) szám alatti versenyben nevezett és résztvett fogatok részére. Táv: kb. 6000 méter a pálya belső köröndjén. Beiratási díj 15 kor., további 10 kor. az indulóktól. Hadicap nem lehet több a távolság 10%-ánál.

4. *Kovács házi díj, ügető-verseny kettős fogatok részére.* Tisztelet-díj: 600 kor. értékben a győztes fogatnak, adva *Kövé Lajos* ur. Csanádvármegye lötenyészti. bizt. elnök által, magyar félvér ménnek és kanczák részére, melyekben sem amerikai, sem orosz vér nincs. Táv: kb. 3000 mtr. a pálya belső köröndjén. Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulóktól.

5. C) *Ügető döntő-verseny.* Az 1. A) és 3. B) alatti számokban nevezett és résztvett fogatok részére Díj: 1200 kor. a győztesnek, ha az 1. A) és 3. B) szám alatti versenyek valamelyikében díjat nyert; 200 kor. a másodiknak; ellenesethen 600 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak, adva az „Aradi verseny-egylet“ által. Táv: kb. 6000 mét. a pálya belső köröndjén. Beiratási díj: 15 kor. további 10 kor. az indulóktól.

6. *Jukker ügető-verseny kettős fogatok részére.* Tisztelet-díj: 300 kor. értékben a győztesnek, adva az „Aradi versenyegylet“ által, belföldi származású bármily nemű félvér lovak számára, melyekben sem amerikai, sem orosz vér nincsen. Táv: kb. 6000 méter a pálya belső köröndjén. Beiratási díj 10 kor., további 10 kor. az indulóktól. Ezen verseny megtartása legalább három fogat indulásához van kötve.

Egy vitéz ezredes halála.

— Reminiszcenciák az aradi gyásznapokból. —

Arad, október 11.

Az aradi vértanuk emlékünnepe alkalmából öreg honvédek érdekes reminiszcenciáit elevenítette fel egyik kolozsvári ujság. A kevéssé ismert reminiszcenciák közül érdekesek a következők:

Osztróvszky kuriai bíró, aki a szabadságharc alatt mint kormánybiztos működött, a következő megható jelenetnek volt szemtanúja: Az aradi vértanuk kivégzése napján az aradi várban őrizett magyar foglyok éppen a vár bekerített udvarán, az ugynevezett zvingerben sétálgattak, összeszorult szívvel tanakodva egy-

más között, hogy megkegyelmeznek-e vajjon halálra ítelt tábornokoknak? A foglyokra egy osztrák százados ügyelt, ki unalmában ide-oda bámészkodva, egyszerre megpillantott a kázamaták tetején egy osztrák tüzérekatonát. Felkiáltott hozzá:

— Mi ujság?

— Öten lógnak már! Most jön a hatodik — volt a közömbös válasz.

Képzeltető, mekkora megdöbbenést okozott ez a hír a magyar foglyok között.

Augusztusban történt. *Ormay* (*Auffenberg*) *Norbert* vadászezredes, megtudván a magyar tábornokok helyzetét, fel akarta keresni *Haynaut*, kinek Aradon a *Forrai-féle* házban volt az irodája, hogy kegyelmet kérjen a vertanuk számára. Aradra érkezve, a generális segéd-tisztjénél jelentkezett. Az adjutáns kérve kérte a vakmerő ezredest, hogy távozzék, mert az ura ma igen rossz kedvben van. — *Haynau*nál ugyanis azt jelentette a rossz kedv, hogy olyankor annyira berugott a sok pálinkától, hogy valóságos delirium, őrjöngés fogta el és ilyenkor kegyetlenkedése nem ismert határt.

Ormay ragaszkodott szándékához. Az adjutáns bejelentette az ezredest. *Haynau* ekkor *Ormay* multjáról kérdezősködött tőle s miután megtudta, hogy a vadászezredes már a 28-iki lengyel szabadságharcban is résztvett és emiatt hosszabb ideig Munkácson be volt zárva, őrjöngésében lehordta a segédtszót, hogyan merészelte azt a „betyárt“ bejelenteni, azután a következő parancsot adta neki:

— Hogyha tíz percz múlva nem fogod fel akasztatni azt a gazembert, úgy egy óra múlva téged lövetlek föbe!

Természetes, az adjutáns elkövetett minden lehetőt, hogy ura parancsának megfeleljen. Hamar előkerítettek egy czölöpöt, a földbe verték és a merészségében páratlan szabadságszerető ezredes tíz percz múlva kihalt a lelkét.

Ugyanaznap *Haynau* a főtéren vonult végig, ahol egy magyar honvédet látott meg, aki őt nem üdvözölte. A honvéd keze a csatában kapott sebek miatt fel volt kötve s így nem szalutálhatott. *Haynau* addig verette a honvédet, míg az fájdalmába belehalt.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Kis szökevény, operette. (Páros bérlés)
Szombat: Görög rabszolga, operette. (Páros bérlés.)

* *Csiky emlékezete a színházban.* A kegyeletnek hódolt a színház, amikor ma a *Vasember* tüzte ki előadásra. A kegyelet legszebbé abban nyilvánult, hogy az egyes szereplők nagy ambícióval játszottak és a tragedia belső szépségeit előtérbe állították. Első sorban cséretet érdemel *Fenyéri*, aki az érthetetlen *Bárdi Gábort* erős jellemzéssel tette előtérbe. Jó volt *Palágyi* is *Andor* szerepében, a ma nagy önmérsékletnek adta tanujelét; ma nem volt oly hangos, mint ezelőtt és ezáltal sokkal többet tudott elérni. Mindkettőjüket meggyobb jeleneteik után nyílt színen is megtanulták. *Angyal* Ilka *Edithje* nagy hatással volt a közönségre; a drámai kitörésekben közvetlen és a szenvedés tolmácsolásában igaz volt. *Bán*, *Mezey*, *László* és *Ruhos* a sötét hangulatot tökéletesítették.

* *A torontáli színészövetség.* Torontálmeleg agilis főispánja, *Kónay* Jenő dicséretremélő buzgalommal most azon fáradozik, hogy Torontálban a magyar színészet állandó hajlék nyerjen, mert átlátja, hogy megyéjének kulturája, magyarsága a színészetben hathatós támogatást és fellendítő erőt nyer. A főispán

várja be a kormány intézkedését, mely végtelesen lassu és bizonytalan, hanem meggyéjenek sorsát szívén hordva, a magyar szokás elvének gyakorlati kivételét szem előtt tarva, azon munkálkodik, hogy Nagy-Becskerek, Makó, Pancsova, Nagykikinda, Nagy-Szent-Miklós, Módos, Zombolya, Török-Becse és Török-Kanizsa egy szini kerületté tömörüljön és ezen módon egy szintársulatnak állandó, existenciát biztosítson, mely egész éven át a nevezett kilencz helyen tartaná előadásait. — Alapos számvetés szerint 50 ezer korona bérletet kellene biztosítani. Ebből Nagybecskerek közel 25 ezer koronát vállal magára, és így a többi 25 ezer korona a többi 8 helyen oszolnék meg. Rónay főispán az említett városok mindegyikéből egy-két befolyásos vezér-férfiut szemelt ki, kiknek feladatát fogja képezni, hogy a lakosságot kellő anyagi és erkölcsi támogatásnak megnyerjék. Az értekezlet f. hó 20-án lesz Nagykikindán és ösmerve a főispán erélyét és a hazafia: ügy iránti lelkesedését, a nemzeti színészet bizonyára már a jövő színiévdában Torontálmegyében biztos otthont fog nyerni.

* Szendrey Mihály, a kassai színház igazgatója, úgy látszik, magával vitte Kassára az aradi tavalyi és tavalyelőtti műsort, abban a hiszemben, hogy talán Kassán jobban fogják méltányolni a francia kaviárt, a trágár tárgy bohózatokat, mint mi nálunk. Tegnap a *Minta-férj* került színre és erről az ottani bírálókat illetően nyilatkozik: A tegnapi előadás majdnem üres ház előtt folyt le; evvel is megmutatta a közönség, hogy nem kívánja az olyan darabokat, melyek vastag pikantériákkal akarnak hatni és erre alapítják sikerök legfőbb bázisát.

* A színház fekete táblája. A fekete tábla a színészek réme, akiknek nevét arra felírják, az el lehet készülvén arra, hogy a törvényszék elé kerül, és hogy legjobb esetben érzékeny pénzbírságot rónak ki reája. Az anélkül is szegényes gázsi mellett bizony ezt a büntetést nagyon megérik a színészeink és a legnagyobb körültekintés mellett sem kerülhetik ki a felírás. Nálunk például megesett, hogy a színészpáholy ajtaján valaki benyitott és az a színész, akit az illető felkeresett, 5 firtal fizette meg a megtisztelő látogatást. A fekete táblán jelennek meg a különböző rendeletek is.

A kolozsvári nemzeti színházban a fekete tábla nevezetes szerepet játszik. Ott a rögtönzésről szóló és tavaly kiadott rendelet óta a színházi fekete tábla elvesztette minden érdekességét. Csupa „utasítom“, „rendelem“, „felhivom“, „kivánatosnak tartanám“ és ehez hasonló hivatalos hangú irományok láttak ottan napvilágot, melyek kizárólag a színház belügyeire vonatkozó intézkedéseket tartalmazták. Most azonban ismét élénk, változatos és korszerű a színházi tábla, akárcsak egy jól szerkesztett krajczáros ujság. A legutóbb kiadott színházi rendelet három pontba összefoglalva, így szól:

1. A nyílt színen felhangzó taps után a színpadra visszajönni és magát meghajtani senkinek sem szabad.

2. Énekes darabokban egyes énekszámok megismétlése céljából jövő tetszés nyilatkozás után visszatérni továbbra is szabad.

3. A színpadra virágot vagy egyéb adományt felnyújtani csakis a felvonások végeztével s akkor is csupán az illető darab rendezőjének tudtával szabad.

A rendelet ugyan nem mondja, hogy mi történik azokkal, akik a rendelet ellen vétének, de ösmerve a színházaknál érvényben lévő tendenciát, bizonyára nagy gázsi levonás lesz a vége.

* A nagyváradi első színi előadás. Az egyéni hiúság tömjenezésére a fővárosi, de különösen a kisebb vidéki sajtó sok hibát követ el és már a riporterek nagyobb szabású összejeveletek, lakodalmak, bankettek és temetések alkalmával fősúlyt helyeznek arra, hogy a jelen voltak névsora minél teljesebb legyen. Biztosra vehető, hogy akadnak némelyek, kiket egyes alkalmakkor nem annyira az öröm, a gyász, vagy a részvét visz oda, hanem az a remény,

hogy nevük a notabilitások névsora közt fog másnap az ujságban szerepelni. A névsor leközlésén azonban már meg sem akadunk, szokás — és ezzel napirendre térhetünk felette. De most ezen a téren is nyilvánul a secessió és Nagyváradi sajtójáé az érdem, hogy ebben az úttörő szerepet játssza. Az új színház megnyitása alkalmával a mai váradi lapok *abc sorrendben leközlik mindazok nevét, kik az első előadásán a színházban lesznek*. E tekintetben is bizonyos demokratikus hajlamot mutatnak, mert nemcsak a páholyok és földszinti ülések, hanem az erkély és karzat közönségét is kivétel nélkül egytől-egyig névleg megnevezik. Nem lenne rossz, ezt az újítást nálunk is behozni, talán többen járnának ekkor a színházba.

* A nagybecskereki színház. Kiss Pál színiigazgató jól szervezett szintársulattal vonult be Becskerekre, melyet a közönség szívesen pártol. A jelenlegi első három hónapos szezon 10 ezer koronás bérlettel indult meg. Színre került eddig az Aranykakas, a Gésák, a Kadet kisasszony. Az ottani lapok dicsérettel balmozgák el az igazgatót, hogy gyors egymásutánban premierekkel teszi változatossá a műsort. Mert hát régi dolog, hogy ügyes műsor összeállításában rejlik a vonzerő, anélkül pedig még a bécsi Burgszínház is becsukhatná kapuit.

Az ügyvédi nyugdíj.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 11.

Az az évtizedek óta huzódó kérdés, hogy az ügyvédi nyugdíj megvalósítható-e, úgy látszik, most már mégis csak dülöre jut, mert a Budapesten ma megtartott országos értekezlet második napján a nyugdíj-intézményt oly alapokra sikerült fektetni, melyek a legszebb eredményekkel biztatnak a kivétel iránt.

Nagy Dezső dr. előadó alább ismertetett elaborátuma felöleli mindazon elveket, a melyek hosszas készülődések után, mint leghelyesebbek, leszűrődtek. Az a fontos momentum, hogy az ügyvédek részéről kötelezőnek mondatott ki a belépés, továbbá az a nagy elv, hogy a nyugdíj-intézmény törvényhozásilag lesz rendezve, már egymagában biztosítja a teljes sikert.

Tekintve, hogy a nyugdíj-intézmény tényleg áldásos, hasznos és szükséges: az ügyvédi kamarák egész összesége közös erővel és buzgalommal fogja siettetni a törvény meghozatalát. Bizton remélhető, hogy Plósz Sándor dr. igazságügyi miniszter, ki eddigi működésében is többször megmutatta, hogy kellő érdeke van az ügyvédek mai sanyaru helyzetének javítása iránt, nem fog késni a törvényjavaslat megalakításával s azt mielőbb leteszi a Ház asztalára.

Az ügyvédi értekezlet mai, második napjáról a következő távirati értesülést vettük:

Györy Elek elnök megnyitotta a folytatódó tanácskozást, a mire hosszú és beható vita fejlett ki Nagy Dezső dr. indítványa körül. Az indítványt végre is egyhangulag elfogadták.

Ennek értelmében, ha valamelyik ügyvédi kamara ki akar lépni a nyugdíjintézetből, ezt csak olyan közgyűlésen határozhatja el, melyen a kamarai tagoknak legalább kétharmada jelen van és hozzájárul a kilépő határozathoz.

Ha így megtörténik a kilépés és a kilépett kamara tagjai között ellátási igényre jogosultak vannak, az ezek igényének megfelelő tőkét kiszakítják a kamara tagjai által már teljesített fizetés-összegekből. A fennmaradó összegből jelentékeny, mintegy 60—70 százalékot visszaszolgáltatnak a kilépett kamarának.

E megállapodás után a budapesti ügyvédi kamara tisztikara nagy lelkesedés közben kijelentette, hogy kész elvállalni a nyugdíjintézet

tisztviselőinek feladatát, amit a gyűlés köszönettel tudomásul vett.

Végül Zachariás János brassói ügyvéd megköszönte a budapesti kartársaknak a mozgalom megindítását, mire az országos értekezlet az elnök éltetése mellett véget ért.

A gyűlés befejeztével a budapesti kamara a vidéki küldötteket megvendégelte a Continental szállóban, ahol sok lelkes toaszt hangzott el.

A komádi kendergyár égése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Egy virágzó, hatalmas gyártelep pusztulásáról ad hirt az a jelentés, melyet egy rövid táviratban már közöltünk. Arról szolt a hír, hogy a komádi kenderfonó gyár leégett. Az óriási tüzről nagyváradi tudósítónk ma a következő részleteket jelenti:

Tegnap délben, 2 óra előtt néhány percczel csapott ki a láng a telep gépházának tetőzetén. A munkások épp déli pihenőjüket tartották; a gyár körül a száraz avaron heverészttek, aludtak, mikor a gépész kétségbeesett kiáltása végig rezgett az egész telepen:

— Emberek! Ég a gyár!

Pillanat alatt talpon volt minden ember, hogy segítségre siessen. A lángok azonban oly rohamos gyorsasággal harapództak tetőről-tetőre, hogy a vész lekötését megkísérelni sem lehetett. A hatalmas lángok elborítottak minden épületet. A kiszáradt tetőzet félelmesen reccogva égett, pattogott, úgy, hogy a tüzet megközelíteni is istenkísértés volt. Egymásután hamvasztották el a lángok a gépházat, a raktárakat, fonó-műhelyeket.

A komádi tűzoltók, minthogy a gyár a község határán kívül terült el; nem vettek részt az oltás munkájában; csupán a telep munkásai buzgólkodtak fáradhatlanul, óriási erőfeszítéssel, de a veszedelemnek útját nem tudták állani, míg az utolsó fal rommá nem dőlt.

Az irtózatossá tűz, mely teljes szélcsondban bár, két óra hosszat dühöngött, szörnyű pusztítást vitt végbe. A gyárnak csak füstölő romjai látszanak, az épületek porrá égték, a drága gépek alkotórészei elolvadtak a lángok tengereiben.

A kár több mint 300.000 koronára tehető, de biztosítás révén a kár nagy része megtérül. Az óriási kiterjedésű gyártelep, mely állandóan 4—500 munkást foglalkoztatott, a szegedi kenderfonó részvénytársaság tulajdona.

A tűz egyik gép tengelyének tüzesedéséből származott: s hihetetlen gyorsasággal terjedve a kidolgozott kenderbálakon, egyszerre lángtengerben állott az egész nagy gyárépület. A tűz délután 2 órakor ütött ki s 4 órára, egy kis szöglet rész kivételével, az egész porig égett. Szerencse, hogy alig volt egy kis szellő, mert szeles időben az egész telep, az óriási mennyiségű kenderrel, elpusztult volna. Így is csupán a gyári személyzet, különösen az apatinvidéki sváb munkások igazán bámulatos erőfeszítésének köszönhető, hogy a tiszt- és munkáslakok, valamint a szabadban levő kenderkazlak nem estek a pusztító elem martalékaivá. Most a gyár négyszáz munkása maradt foglalkozás nélkül.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A székely asztaltársaság közgyűlése. Az aradi székely asztaltársaság vasárnap délután 4 órakor tisztújító közgyűlést tart. Az elnökség a tagok teljes számban való megjelenését kéri.

(*) A Kossuth-asztaltársaság tagjai kéretnek, hogy holnap, péntek este 8 órakor a Jópásztorban megjelenjenek.

Mózes nem szökik.

— Jelenet. —

Az Egyesült-Allamok egyik városában hat havi börtönre és 200 dollár pénzbírságra ítélték egy négert. A bűnös neger a kis város börtönének egyedüli foglya és így eltartása oly sokba kerül, hogy a város törvényszéke szeretne már szabadulni tőle. Börtönének ajtai egész nap tárva-nyitva állanak, de az élelmes neger nem akar megszökni.

Börtönigazgató: Foglár, itt vannak a kulcsok. Zárja el az egyes számu zárkába ezt a négert. Neve *Zambriz* Mózes. Hat havi börtönre és 200 dollár pénzbüntetésre ítélte őt a magas törvényszék. Ugy vigyázzon rá, mint a két szemére. Értette?

Foglár: Igenis, igazgató ur.

Börtönigazgató: Elmehet.

Foglár: Igenis, igazgató ur. (Galléron ragadja a fogolyt és viszi a zárkába.)

Börtönigazgató: Ezzel is végeztünk. És most haladjunk tovább a munkában. A munkában? Hiszen ha jól megfontolom a dolgot, nincs is több dolgom. Hogy Kirkwood lakossága oly erkölcsös, hogy börtönei már esztendő óta üresek, ki hitte volna. Ha ez a Mózes el nem követ valamit, még most is üresen állanak a zárkák. Ezen segíteni kell, mert ha így haladunk, alaposan ráfizetünk erre a Mózesre. (Az íróasztalon levő villamoscsengő gombját megnyomja, mire belép a titkár.)

Titkár: Hivatni méltóztatott?

Igazgató: Titkár ur! Vegye elő czeruzáját, itt van papiros és számítsa ki, mennyibe kerül nekünk egy fogoly eltartása hat hónapon át. Értette?

Titkár: Megmondom én azt fejből is. Többe, mint amennyit megér nekünk, és többe, mint amennyit elviselhetünk.

Igazgató: Ez irtózató. Mit tegyünk tehát?

Titkár: Szíves engedelmével volna két eszmém.

Igazgató: Titkár ur, ezt nem türhetem. A feljebbvaló iránt viseltethetne annyi tisztelettel, ha már eszméi vannak, hogy csak egyet valljon be. Halljam hát.

Titkár: Az egyik az, hogy hirdessünk pályázatot betörőkre és tolvajokra. Így kifizetődnek az eltartásuk.

Igazgató: Ezért az eszméért önt kellene legelőbb is elcsukni.

Titkár: A másik, és ez a jobbik, eresszük szabadon Mózeset.

Igazgató: (A titkár keblére borulva.) Ön nagy férfiú, ön okos ember. Ezt fogjuk tenni. Igen, így fogunk megszabadulni Mózesről, aki különben tönkre tenne bennünket, felemészítve egész vagyónunkat. Mert tudja-e ön, hogy Mózes szegény ördög, akin a 200 dollárnyi pénzbüntetés, ha örök időkn át hajtjuk is, akkor sem tudnók behajtani. És mi volna a vég: még egy esztendeig kellene őt itt tartanunk a börtönben. Es ez tönkre juttatná a mi városunkat. Tehát?

Titkár: Mózeset szökni engedjük. Az intézkedéseket erre vonatkozólag majd megteszem. Ajánlom magam.

(Egy nappal később.)

Igazgató (a belépő foglárhoz). Mi van Mózesrel?

Foglár: Igazgató urnak alásan jelentem, tegnap délután tárva-nyitva hagytam a titkár ur rendelkezéséhez képest Mózes zárkáját és...

Igazgató: És?

Foglár: És azóta nem tért vissza.

Igazgató: Hála istennek. És mit gondol ön foglár, vissza fog-e térni Mózes?

Foglár: Igazgató urnak alásan jelentem, azt hiszem soha.

Igazgató: Ez derék. Ezért kapsz tőlem egy...

(Kopogás hallik).

Igazgató: Lehet!

Mózes: (Vigyorgó arccal belép).

Az igazgató, meglátva a négert ajultan terül el a földön. Mire magához tér, szagatottan csak annyit tud szólni:

— Mózes, Mózes, hát mért nem szöktél meg!

— Ebédelni akarok, — volt a velős válasz.

Holttest a kútban.

(Egy póttartalékos öngyilkossága.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

A Választó-utca lakóinak érdekes sugdosni valójuk, saját külön szenzációjuk akadt ma. *Öngyilkosság* történt ott, még pedig nem közönséges fajtájú, amennyiben az áldozat *katona ember*, kinek a halála mindig érdekesebb mint más emberé. Meg szomorubb is és bő alkalmat ad az ujsághordó öregasszonyoknak a sirásra.

Az öngyilkosság a belvárosi Választó-utca 21. a. számu házban történt, hol ma reggel, mikor egyik lakó vizért ment a kútra, borzalmas leletre akadt. Rémülten kiáltozva csődítette össze a házbelieket, hogy a *kútban holttest van*.

A rendőrségre küldtek, honnan *Rimanóczy* Zsimond rendőrtiszt és *Tisch* Mór dr. ke.ületi orvos mentek ki a színhelyre. Kihuzatták a holttestet s látták, hogy azon *katona ruha van*. A kútba fult ember kilétének megállapítása könnyen ment. A házban két póttartalékos volt elszállásolva, kik közül az egyik, *Mihu* Illés volt a halott. A társa meg a házbeliek is ráismertek.

Teljesen fel volt öltözve egyenruhájába, csupán fegyverei nem voltak nála. Külerőszak nyomai nem látszottak rajta. A vizsgálat megállapította, hogy *öngyilkosság* esete forog fenn. Mihu még az este beugrott a kútba s a másfél öl mély víz összecsapott a feje fölött.

A rendőri vizsgálat után *Pick* ezredorvos és *Hauslicht* százados is vizsgálatot tartottak a 33-ik gyalogezred részéről. Ezután elszállították a holttestet a várbeli halottas házba.

Mihu Illés Kurticsra való, nős ember s október elején vonult be mint póttartalékos a 33-ik gyalogezredhez nyolcz heti kiképzésre.

Hogy mi vitte Mihut az öngyilkosságra, nem tudják. Semmiféle levelet sem hagyott hátra és senkinek sem szólt halála előtt semmit, amiből tettének okára következtetni lehetne.

Állítólag a szerencsétlen póttartalékos egyik altiszt gorombán bánt volna, ügyetlenségéért tetteg is bántalmazta s Mihu elkeseredésében menekült a halálba. — Hogy ebből a mende-mondából mi igaz, azt a folyamatba tett vizsgálat van hivatva kideríteni.

HIREK.

— A persa sah Budapesten. *Muzaffer* Ed-din persa sah a mai délelőttöt Hungária-szállóbeli lakásán töltötte. A Kishid-utczában ma is tengernyi nép verődött össze, úgy, hogy *Kolossa* Géza és *Laky* Imre rendőrfelügyelőknek kemény munkájuk akadt a rend föntartása körül. A sah reggel fél nyolcz órakor kelt fel, megreggelizett és azután két óra hosszat fürdött. A délelőtt folyamán *Andrássy* Aladár gróf és *Vay* Lajos miniszter adta le névjegyét a sahnál. A vendég uralkodó délután kikocsizott a városligetbe, este pedig visszatért a szállóba és ott vacsorált. Majd elhívatta a Somossy-orfeumból *Helöisa Titcomb*-ot, a szép délamerikai énekesnőt, a ki dalaival hosszasán mulattatta a

sahot. A perzsák fejedelme holnap délelőtt utazik el Budapesről.

— **Uj háziur.** Az aradi kir. törvényszék telekkönyvi hatósága ma délelőttre tüzte ki *Sonnenfeld* Károly ügyvéd Szabadság-téri házára az árverést. Az árverésen megjelent a Első aradi takarékpénztár és a Polgári takarékpénztár mint hitelezők képviselője. Az ajánlattevők között volt *Nemess* Zsiga dr. is, aki, mint legtöbbet ígérő, 64 ezer koronáért vette meg a házat.

— **A debreczeni párbaj.** Ismeretes, hogy a debreczeni jogakadémia hazafias érzelmű ifjúsága élénken tiltakozott azok ellen a néppárti agitációk ellen, melyek — sajnos — a budapesti egyetemi polgárság körében gyökeret vertek. A tüntető gyűlés után *Mandel* Béla, a ki kitünő lövő hírében áll s a ki nemrég párvialdában agyonlőtte ellenfelét, *Komlóssy* biharmegyei aljegyzőt, sértőleg és becsmerőleg nyilatkozott *Köpesdy*ről, a néppárti ifjak vezetőjéről. Ez tudomására jött *Köpesdy*nek s *Mandel*t provokáltatta. Hosszu tárgyalás előzte meg a ma megvívott párbajt, mert fegyverbírságot kellett összehívni a fegyvernem megválasztására. Végre is kimondották, hogy a párbaj *pisztolyal* vivendő meg. Elsőnek — mint tudósítónk írja — *Köpesdy* lött, de nem talált. Most *Mandel*é volt a lövés joga. *Mandel* előbb 25 lépésnyire kifeszítette fehér zsebkendőjét, célzott, lött és a kendőnek éppen a közepét lyukasztotta át. E mesterlövés után fegyverét eldobta, baráti joggal közeledett *Köpesdy*hez s így szólott hozzá:

— Nem akartalak megsérteni.

Erre a felek kibékülve távoztak a színhelyről.

— **Walter Crane** Budapesten. A nagy angol művész tiszteletére egy egész sorünnepséget s lakomát rendeznek Budapesten. Az első szombaton, e hó 13-án lesz a Royal-szállóában, melyet a magyar képzőművészek egyesülete s a képzőművészeti társulat rendez. A második nap a lipótvárosi kaszinó rendezi e hó 16-án. Ez alkalommal a művész „conference”-t tart, melyet *Kaszler* József tanár bevezető előadása előz meg.

— **Eljegyzés.** *Kokas* József, *József* főherceg kisjenői uradalmának jószágfelügyelője eljegyzte *Mayer* Hedvig kisasszonyt, *Mayer* Pál, *Frigyes* főherceg tescheni jószágkormányzója és neje, szül. *Keblóvszky* Mária leányát.

— **Affer a Házban.** Alig nyílt meg az országgyűlés, már is tüzesedik odabent a levegő. Ma, mikor a képviselők gyülekeztek, élénken tárgyalták a néppárt lapjának egy politikai hírét, mely arra engedett következtetni, hogy *Rakovszky* Istvánnak levagias ügye lesz. Az *Alkotmány* mai számában ugyanis a következő, néppárti stílusban tartott főrmedvény látojt napvilágot:

A *Magyar Hírlap* mai vezércikke oly impertinens modorban támadja *Rakovszky* Istvánt és a néppártot, hogy ezt lehetetlen szónéklül hagyni. *Rakovszky* Istvánnak az öszeférhetlenségére vonatkozó felszólalása kapcsán jobbközérmű méltó bátorsággal rágalmazza és gyanúsítja a nevezett archizsidó lap a néppártot és alelnökét. Nem érdemesítjük a Széll-párti zsidólapot arra, hogy gyanúsításait és hazug állításait pontonként szétszedjük, de egyre figyelmeztetjük: Gondolja meg, hogy különösen néhány nap óta éppen ő, a zsidó *Magyar Hírlap* nem bír sem erkölcsi, sem más helyeselhető jogosultsággal ítéletet mondani másokról. Sapienti sat.

E rövid ujságczikkal kapcsolatban az a hír terjedt el a folyosón, hogy *Rakovszky* István és *Fenyő* Sándor, a *M. H.* szerkesztője, duellálni fognak. Ezt a hírt azonban *Bolgár* Ferencz hamarosan megczáfolta a következő kijelentésével:

— Minden rendben van. Az ügy a lovasági szabályai szerint már el van intézve.

— **Az elhagyott király.** Sándor szerb királyt családjának utolsó tagja is, ki eddig ragaszkodott hozzá, elhagyta immár. Ez a király nagybátyja: *Constantinovic* Sándor ezredes, a ki egész családjával eltávozik Szerbiából és valószínűleg Bécsben fog megtelepedni. Belgrádból e hirre vonatkozólag a következőket jelentik: Sándor király szülőinek nyomán, nagybátyja is ellenezte a *Draga* asszonnyal való házasságot, mire a király és családja között teljes szakadás állt be. Az ezredes, ki a második tüzérhadosztály parancsnoka volt, erre fölmentették állásától. Ugyanily sorsban részesült fia: *Constantinovic* Vladimir gárdahadnagy is, akit a hadseregből elbocsátottak. A szakítás annál feltűnőbb, mivel az ezredes igen jó viszonyban állott eddig a királlyal és ugy szolván mindennapos volt a konakban. — Belgrádban egy időben arról is beszéltek, hogy Sándor király gyöngéd érzelmeket táplált az ezredes csinos, fiatal leánya iránt.

— **Időváltozás előtt.** A tartós meleg, amely nyáriassá tette szeptember végét és október elejét, úgy látszik, oszlófélben van. Maholnap egész melanchóliájával, minden küdével és esőjével ránk zudul a borongós ős s egyszerre vége szakad ennek a tüneményes, szinte mesés nyarutónak, amely főleg a szüretelőket s a mezőgazdaság embereit villanyozta fel. *Bécsből* már azt jelenti a táviró, hogy ott ma hirtelen nagy vihar támadt, amely emberáldozatokat is követelt. Délután már *Budapest*en is érezhető volt az időváltozás: a hőmérő 29 fokról egyszeriben lesülyedt 10-re. *Aradon* ma még csak az esték, az éjjelek hűvösek, de holnap-holnapután valószínűleg már délelőttünkint is megérezzük ezt a hirtelen jött időváltozást.

— **Tiszti szemlék.** Ugy a honvédség, mint a közös hadsereghez tartozó tartalékos tisztek mutatkozó tiszti szemléjét évente nov. 4-én szokták megtartani. Minthogy ez évben nov. 4-ike vasárnapra esik a tiszti szemlék az illető katonai parancsnokságoknál november 5-én fognak tartatni.

— **Elhunyt főrend.** *Czebrján* László gróf, kamarás, a főrendiház tagja — mint lapunknak táviratozzák — ma este 78 éves korában meghalt.

— **Miért néppárti az Egyetemi Kör?** Az egyetemi kör hivatalos lapja, az *Egyetemi Lapok* a következőleg magyarázza meg a kör néppártiságát:

Minden politikai pártnak vannak megállapított társadalmi nézetei is. Viszont az Egyetemi Körnek társadalmi céljai vannak. Nos, csodálattalméltó az, hogy ilyen célokért folytatott küzdelemben a kör s a politikai pártok némelyike találkoznak?

Hát bizony ez magyarázatnak eléggé különös...

— **Változások a klérusban.** A megyés püspök a következő lelkészeket disponálta: *Delin* Ferencz krassovai esperes-plébánost ugyanily minőségben *U Bessenjóre*, *Waldmann* György arácsi káplánt *Uj-Bessenjóre*, *Sipos* István gattajai káplánt *Arácsra* és *Halász* István krassovai káplánt ugyanoda adminisztrátornak.

— **Báró Mattencloit Magyarországon.** Az újabb időben nagy hírnévre tett szert *Mattencloit* báró osztrák főúr azon a réven, hogy neje, született *Taaffe* grófnő asszony, szívének újabb sugalmait követve, ellene válópórt indított, hogy újabb frigyre léphessen *Feldmann* Gyula kassai illetőségű orvossal. Mi sem természetesebb, minthogy a napi sajtó hasábjai o. y. híreket is röpitettek világgá, amelyek a valószínűleg teljesen nem feleltek meg. *Mattencloit* báró ez időszerint abauji és zempléni birtokán időzik, hol egy újságírónak alkalma nyílt tel-

jesen autentikus információkat szerezni a személyét illetőleg, amelyek az eddigi híreszteléseket teljesen alaptalanná teszik.

Báró *Mattencloit* dúsgazdag főúr Osztrák-Sziléziában, ki ott egy majorátust és azonfelül számos jószágot, közhányát stb. bir. A diplomácia terén soha sem szolgált, mint a lapokban hibásan említve volt, de birtokait maga kezelvén, csupán annak és családjának élt. Tizenegy év előtt elvette gróf *Taaffe*, volt miniszterelnök leányát, kitől három gyermeke van. Feleségével kapta a vilmányi és fonyi uradalom egy részét, mely uradalmat ipja, herceg *Breheim* után még 1879-ben örökölt, a többi részeket *Mattencloit* báró a sógornőitől vette meg. Azonfelül Erdő-Bényén és Tállyán szőlőket vásárolt és új amerikai szőlőket telepített, úgy, hogy ő egyike a hegyaljai nagyobb szőlőbirtokosoknak.

Neje beteges lévén, tavaly fürdőben volt, hol őt az ottani fürdőorvos, *Feldmann* gyógykezelte, kit a báró azután házi orvosnak *Ortauba*, sziléziai birtokára vitt, hol az ismert regény lefolyt és a lapokban annyiféleképpen megbeszélte váláshoz vezetett. A mikor az újságok a nyáron ezen híreket hozták, akkor a válás már meg volt. *Taaffe* grófnő vagyona 600.000 koronát tesz, melyet volt férje neki a fonyi uradalomból kikifizet. miután ő az egészet átvette és a fenti összegből egy harmad a grófnő gyermekei részére lesz biztosítva, kik továbbra az apánál maradnak. *Taaffe* Ilona grófnő az osztrák törvények szerint *Troppauban*, Sziléziában megtörtént válás után *Budapestre* ment lakni, amit a lapok annak idején szintén közöltek és itt Magyarországon polgári házasságra akar lépni az említett orvossal.

— **Ujtás a vágóhidon.** *Arad* mintatelepén, melynek annyi idegenből jött bámuloja akad, ujtás van kilátásban. Eddig jégűtő volt ott alkalmazásban, most a *Nicolson*-féle gépgyár ajánlatot tett, hogy léghűtőt szerezzenek be. A dolog legközelebb a tanács elé kerül.

— **Nagy tűz Sofronyán.** A pályaudvar irányában hatalmas fény festette pirosra az ég alját ma este. Ez a fény nagy tüzet jelzett, mely azonban nem *Aradon* volt, hanem *Sofronya* határában. *Gell* Péter bérelt földjén ütött ki, hol a nádas gyúlt ki. Nagy területen égett a lábön álló nád, mely óriási fényt vetett meszsze környékre.

— **Börtön a Loubet-gyalázókra.** A párisi rendőrfőnök, *Lépine*, a köztársaság prokurátorától felhívást kapott, melyben felszólítja a rendőrfőnököt, hogy a következő óvintézkedést tegye meg: Minden egyént, aki nyílt utcán a köztársaság elnökét gyalázó szavakkal illeti, nyomban tartóztassák le. Eddig a nacionalisták mintegy sportszerűen üzték *Loubot* elnök nyilvános gyalázását, mert a rendőrség fülét sem mozgatta mindezek hallatára. Most azonban ez örömtől meg lesznek fosztva.

— **Kornyareva — sajtópórt indít.** *Lugosról* táviratozzák lapunknak: *Krassó-Szőrényvármegye* mai közgyűlésén napirend előtt felszólalt *Fialka* alispán és utalván a kornyarevai esetre vonatkozólag a *Magyar Szó*-ban megjelent és más lapok által is átvett közleményre, annak állításait helytelen információkon alapulóknak mondta. Visszautasítja azt a föltevést, hogy a megye lakossága képes volna idegenből jövő izgatók szavára a hatóságoknak ellenszegülni, vagy hogy a megyében nemzetiségi izgatások volnának. Végül azt indítványozza, hogy a törvényhatóság hivatalosan utasítsa vissza és csáfolja meg a szóban forgó közleményt. Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta. *Brediceanu* Kornél törvényhatósági bizottsági tagnak azzal a kiegészítéssel, hogy *Kornyareva* községet sajtópórt indítására utasítsák, az alis-

pánt pedig bizák meg, hogy fölmerülő gyanu esetében a nemzetiségi mozgalmak iránt különösként utján vizsgálatot indítson a román vezérférfiak közreműködésével.

— **Nem a Petőfi verse.** *Ilyés* Bálint orsz. képviselő „Sárosvár romja” című költeményt küldött *Jókai* Mórhoz, amelyről azt hitte, hogy *Petőfi* Sándortól származik. *Jókai* Mór is úgy vétekedett, hogy a költemény *Petőfi* ismeretlen műve és lelkes cikk kíséretében előbb német fordításban, aztán magyarul is nyilvánosságra hozta. Miután *Petőfi* „Napló”-jának egy helyén csakugyan említést tesz Sárosvárról szóló költeményének létezéséről s a szóban lévő versben olyan érzelmek szólnak meg, amelyeket szívesen énekel meg *Petőfi*, mindenki örömmel nyugodott meg abban, hogy *Petőfi*nek eddig ismeretlen versét fedezték fel, amely csakugyan hangzatos is. Hanem az öröm korai volt, mert amint *Horváth* Odön dr. eperjesi akadémiai tanár, az „Eperjesi Lapok”-ban „*Petőfi* verse a sárosi várról” című érdekes tárczacikkében kifejti, azt a verset nem *Petőfi*, hanem *Kósa* Barna, az eperjesi jogakadémia egykori növendéke, jelenleg debreczeni városi tisztségviselő írta. Olvasható az *Kósa*nak 1890-ben megjelent kötetében, „A sárosi rom” cím alatt, az 53-ik lapon.

— **Automobilok Nagyváradon.** Egy társaság, a mely Nagyvárad és Debreczen között automobil összeköttetést akar létesíteni, Nagyváradon is tervbe vette több automobil-kocsi üzembe vételét. Most azonban két nagyváradai vállalkozó meg akarja előzni a kezdeményező vállalkozókat, legalább azt mutatja az a kérvény, amely tegnap érkezett Nagyvárad város tanácsához. *Klein* Zsigmond és *Held* Kálmán kérnek engedélyt, hogy két automobil kocsival a vasúti állomástól a Rédey kertig és Váradvelenczétől a Nagy-Teleky-utca végéig közlekedhessenek. A tanács legközelebbi ülésén foglalkozik a kérvénnyel.

— **A megcsalt férj bosszúja.** Sopronban megrendítő családi dráma történt. *Bauer* ottani vendéglős tegnap délután egy szomszédos helyiségében felkereste feleségének kedvesét, *Tremmel* kocsi és orosz megöltte. Négyeszer lőtt rá és mind a négy golyó talált. A kocsi holtan rogyott össze. A lakosság megrohanta erre a vendéglőst s majdnem agyonverte. *Bauer* haldokolva vitték a kórházba.

— **Előléptetések a postánál.** A kereskedelemügyi miniszterium jövő évi költségvetésében örövendetes dolgot tartalmaz a postai alkalmazottak részére. A személyi járandóságok ezuttal 605.400 koronával nagyobbak, mint tavaly s ez az összeg fejezi ki a személyzet szaporítási illetve előléptetési arányát is. A személyzet szaporítása összesen 424 állásra terjed ki, a rendszerezendő új állások pedig a következők: 1 műszerész, 8 felügyelő, 35 főtiszt és számvizsgáló, 40 tiszt és számellenőr, 52 segédtsiszt, 53 kezelő, 100 altiszt és 130 szolgál. A szerződéses posták vezetőire is kellemes meglepetés vár. Az új költségelölírányzat szerint a postamesterek évi díjának minimumját 360 koronáról 450 koronára emelik fel, azonkívül 60.000 korona van felvéve új posta-, táviró- és távbeszélő-hivatalok fölállítására.

— **Hidvégi Lajos fölépült.** Vasárnap délben történt a budapesti *Adria*-szállóban, hogy *Hidvégi* Lajos aradi származású droguista-segéd agyonlőtte a kedvesét, *Laufer* Margitot, azután pedig maga ellen fordította a fegyvert. A leányt tegnap délután temették el. A férfit a Rókus-kórházban fekszik és állapota ma reggel határozottan jobbra fordult, úgy, hogy a hatóság holnap már ki is hallgathatja.

— **Egy milleniumi pályadíj kudarcza.** *Kolozsvár* sz. kir. város törvényhatósági bizottsága, mint tudvalevő dolog, hazánk fennállásának ezeresztendő évfordulója alkalmából a magyar irodalomnak és tudományosságnak hazafias támogatására örök alapítványt tett. Az alapítvány 1000 korona s négy évenként minden esztendőben más-más irodalmi fajhoz tartozó munka

jutalmazására fordítatik. Az első pályázat, mely szépirodalmi művekre volt hirdetve, mint ismeretes, a múlt évben volt és bizony nagy kudarczczal végződött. Ez évben ismét kihirdették a pályázatot az ominózus díjra. A pályázati határidő szeptember 15-én lejárt s egyetlen egy pályamunka sem érkezett be. Megjegyezzük, hogy ez évre jog- vagy államtudományi műveknek kellett volna pályázniok. Ennek folytán a millenniumi jutalom az alapító oklevél értelmében tőkésítendő, vagy pedig más czélokra felhasználandó (pl. valamely arravaló szépirodalmi munka jutalmazására) a mi felett a közgyűlés határoz.

— **Czipők a szálloda-szobák előtt.** Heidenstam svéd író egyik utirajzában a szállodák folyosóin tett éjjeli megfigyeléseit írja le. A férficzipők ugyszólván kivétel nélkül a legpedánsaob rendben vannak a szobák ajtajai elé állítva, de mióta szállodák egyáltalában lesznek a világon, — mondja az író — arra még sohasem volt eset, hogy valaki egy pár női czipőt rendesen odaállítva látott volna. Ide-oda dobálva hevernek a női czipők egy félméter távolságban s a svéd író le is vonja a következtetést, mely szerint a nő veleszületett rendtlensége ennek az oka. Ehhez az állításhoz már eleve is szó fér, de meg érthető is a női czipők ide-odadobálása. Mert lefekvés előtt a nőtől csak nem kívánhatja Heidenstam, hogy hiányos öltözékében álljon ki a szoba ajtajába a czipellőket rendezgetni, bizony azt a félig nyitott ajtón szokták kidobni, amíg ellenben a férfi az ő nemtörődőmségével kényelmesen kiáll hálóköntösben a szálló korridorjára.

— **Papirzsebkezdők.** Ismeretes, hogy a japánok, valamint kelet-ázsiai szomszédaik a kínaiak és a kóreabeliek rendkívüli finom papíranyagból készült zsebkezdőket használnak, amelyeket egyszeri használat után eldobnak. A papirzsebkezdők használata úgy látszik most már Európában is divik, vagy legalább is Angliában hálás talajra talál ez az iparág is. Egy vállalkozó szellemű japáni cég Londonban és Dublinban fiók-üzleteket állított fel és a minden ujért rajongó angol ifjúság nagyon felkarolja őt. Mintegy három koronába kerül száz darab papirzsebkezdő; nagyon izléses skatulyába csomagolják be a krémszínű zsebkezdőket, a szélükön tarka rajzok vannak s akik ilyeneket használnak, azok fel vannak mentve a parfüm használata alól is, mert a papirzsebkezdők úgy vannak preparálva, hogy belőlük nagyon kellemes illat áramlik ki.

— **Megvert városi főjegyző.** Kézdivásárhelyről jelentik: A város közönségét sajnálatos botrány tartja izgatottságban. Tegnap egy fiatal jogász a város főjegyzőjét a *nyilt utcán arczul ütötte*. A főjegyző lapot szerkeszt, melyben gyakran támadja az ottani függetlenségi párt vezéreiből. A lap legutóbbi számában is támadó cikk jelent meg a függetlenségi köről s a jogász emiatt támadta meg a főjegyzőt. A bántalmazott elégtételt kért támadójától, de ez az elégtételt megtagadta. Az ügyben most becsületbírásg dönt.

— **Gyanus haláleset.** Förster Aurél nagybirtokos tizenkilenc esztendő jogász fiát, *Bélat* tegnap reggel Budapesten zöldfa-utca 14. szám alatt levő lakásán halva találták. A holttestet, a hirtelen halál okának megállapítása czéljából, az orvostani intézetbe szállították. Itt ma délelőtt bontották föl és megállapították, hogy agyhűdés okozta halálát. Az elhunytat ma délután Monorra szállították és onnan Försterék birtokára vitték, ahol holnap délután 3 órakor temetik el.

— **Siketnémák házassága.** A breitenfeldi római katolikus templomban ma délben érdekes házaspár esküdtöt örök hűséget. A vőlegény *Zehner Ferdinand* magánzó, a menyasszony *Holub Lipót* ékszerész leánya, Miczi kisasszony. Vőlegény és menyasszony siketnémák. Az ünnepi szertartáson egyetlenegy szó hangzott el: az *igen*, melyet úgy a menyasszony, mint a vőlegény értelmesen mondott ki. A templomban a siketnémák egyesülete testületileg jelent meg.

— **Egy öreg házaspár tragédiája.** Münchenben ma kettős öngyilkosság történt. Egy elő-

kelő, öreg házaspár végezte ki magát, életunt-ságból és hosszas betegeskedés miatt. A tragédia hőse *Corvett* udvari tanácsos és orvos és ennek neje. A férfi 70. a nő 64 éves volt, cyankálival vetettek véget életüknek.

— **Hamis pénzverők.** A Bácskában ismét hamis pénzverő bandának jöttek a nyomára. Szlansics községben volt a gyár berendezve *Radusics Döme* házában, aki szövetkezett *Tamsics Miklós* fegyházviselt emberrel, s avval gyártotta a hamis forintosokat és koronákat. A főbűnösök: *Radusics* és *Tamsics* nagymenyiségű hamis pénzt hoztak forgalomba. Házkutatás alkalmával közel kétezer darab hamis egyforintost és három ezer darab koronás pénzhamisítványt találtak. Kézrekerült *Ivanics Gyokó*, *Radusics sógora* is, aki kocsin hordta a hamisítványokat a vásárookra s ott aztán jó pénzért becserezték őket. Ebben a hamisítási ügyben több, mint 150 ember van belekeverve.

— **Köszénbánya — London közepén.** Valóban irigylésreméltónak lehet azt nevezni, akinek a most következő télen sok kőszene lesz a pin-czejében. A jelenlegi köszénhiányban mindenütt keresnek, kutatnak, hol akadhatnának rá a föld gyomrában eldugott sok fekete gyémántra. Az angol tudós társaság legutóbbi ülésén élénk vita fejlődött ki a geológusok közt a fölött, hogy nincs-e London városa alatt kőszén. A talaj földtani összetétele London alatt olyan, amely valószínűvé teszi, hogy kőszent tartalmaz, míg azonban némelyek azt hiszik, hogy óriási mennyiségű kőszent bányászhatnak, mások úgy vélekednek, hogy a város talajának különböző részein csak elvétve itt-ott akadnának kőszénre. A vita mindenesetre érdekes, de praktikus célja nincs, mert arra csak még sem gondol a brit tudós társaság, hogy Nagy-Britannia fővárosának például a közepén kőszénbányát nyissanak.

— **A politikai gomb.** Mikor hónapokkal ezelőtt egész Anglia érdeklődése a délafrikai csatátér felé irányult, virágkorát érte egy új iparág, amely az angol hadvezérek miniatúr arczképeinek gyártásával foglalkozott. Most ismét más iparág van fejlődésben: „politikai” gombokat gyártanak. Az angol parlament feloszlott, új választás folyik tehát most s a választások alkalmával nagyon kelendő árucikk a politikai gomb. Az angol házalók agyonkinálnak boldogot, boldogtalant, vörös, fehér vagy kék gombokkal, amelyeket választási jelvények gyanánt fognak használni. Miniatűr kalaptüket, zászlócskákat, fém- és papír-vitorlácskákat is árusítanak, melyek kortesversekkel vagy a jelöltek arczképeivel vannak ellátva. A háborúból fennmaradt apró ágyukat s fegyvereket is felhasználják úgy, hogy egyszerűen ráragasztják a képviselők arczképét. A választás egyébiránt az automobil jegyében fog állni: a kortesek automobileken fogják a polgárokat a szavazó-helyiségbe vinni.

— **Agyonverte a feleségét.** Borzasztó gyilkossági eset tartja izgalomban *Himesháza* község lakosait. Egy elvetemedett férfi a legkegyetlenebb módon gyilkolta meg a saját hitvestársát, hogy szeretőjével zavartalanul élhessen. *Hofstetter* János himesházi lakos a gyilkos, aki nyolcz évig élt házasságban nejével, *Szeitl* Erzsébettel. Ez a nyolcz esztendő azonban való-ságos gyötrellem volt a szegény asszonyra, kit férje folytonosan ütött-vert s e mellett szeretőket is tartott. Tegnap újból összeveszett a házaspár s ekkor Hofstetter kijelentette felesége előtt, hogy agyonüti. Szavát be is váltotta. Az asszony ugyanis átment Szabarra husért. A két község között az ut egy erdőn víz keresztülhaladt, azt hátulról megtámadta és agyonverte. A gyilkost elfogta a csendőrség és be-kísérte a törvényszékhez. Ugyancsak a gyilkos vallomása alapján letartóztatták *Szeitl* Reginát is, a gyilkos szeretőjét, mert ez bujtotta föl Hofstettert a gyilkosság elkövetésére.

— **Letöpte a hajuszát.** A boszuállásnak különös módját gyakorolta tegnap *Biró* Lajos nagyváradi vasúti irodaszojga, a ki valami régi perpatvarból kifolyólag hevesen összetűzött a *Wöber* szálloda vendéglőjében *Kiss Gyula* vizs-

gáló lakatossal. Dulakodás közben *Biró* hirtelen megragadta *Kiss Gyula* bajuszát és *tövéből kiszakította*. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek.

— **A francia kritika.** A Nouvelle Revue legutóbbi számában *Camille Mouclair* nagyon hevesen kikel a francia kritikusok ellen és a szenvedélyes hangon tartott cikkben nyíltan kimondja, hogy francia irodalmi kritikáról manapság beszélni sem lehet. A soronkint fizetett reklám lépett a tisztességes kritika helyébe, különösen a francia napilapokban. A Temps és a Journal des Débats kivételével nem foglalozik egy napilap sem komolyan az új könyvekkel. Így például a Figarót említi *Mauclair*, amelyben néhány sorban letárgyalnak egy tucat új irodalmi művet. Megkritizálja a cikkiró a francia kritikusokat is. Szól a legismertebb nevekről, mint: Brunetière, Lemaitre, Deschamps, Doumic. Valamennyinek azt hányja szemére, hogy vagy nagyképűskö-dik, vagy ki-ki a saját külön elvei alá akarja hajtani az egyes írók működését, de mindnyájan megegyeznek egyben, hogy: az irodalmi munkákat agyonesztétizálják. Keserűen fejezi be *Mauclair* a kritikusokról szóló kritikáját az-zal, hogy minden megváltoznék, ha a magukat szuverénnek tartó francia műbírálok *Taine*, *Carlyle*, *Lessing*, *Nietzsche*, *Mallarmé* nyomdokait követnék a sok póz helyett.

— **Hogy fizetik Angliában a színésznőket?** Meglepő adatok kerülnek nyilvánosságra az angol színésznők fizetéséről. Egy angol színésznő nemrégiben megírta, hogy heti fizetése tizen-negy shilling (17 korona) s ebből a fizetésből szerződés szerint még a szinpadai ruháit is kénytelen megcsináltatni. Ennek a nyilatkozatnak a nyomán most egész sereg angol színésznő nyilatkozik a fizetése dolgában s ezek-ből a nyilatkozatokból az tűnik ki, hogy a dusz-gazdag Angliában mindentől inkább megélhet-nek, mint a fizetésükből. Egy előkelő színész-nő, aki olyan vigjátékban játszott a főszere-pet, amelyre nap-nap után megtelt a ház, heti harminczhat korona fizetést kapott. Gyakran megesik, hogy férj, feleség egy helyütt szer-ződik; kapnak ilyenkor összevéve heti 48—54 koronát. Mindebből pedig az tűnik ki, hogy az angol színigazgatók egész könyörtelenséggel csak a maguk zsebére dolgoznak s valósággal iskolát csináltak abból az elvből, amely így szól:

— **Minek fizetés a színésznőnek, ha csinos?** Arról pedig, hogy színésznők csinosak legyenek, úgy látszik, erősen gondoskodnak.

— **Egy fekete királynő.** A francziák vigasz-talhatatlannak voítak, hogy a cár nem ment el a párisi kiállításra, most tehát a legsötétebb Afrikából, vagy az Indiából jövő exotikus fen-ségekkel vigasztalják magukat. A múlt napokban érkezett Párisba *Aguibou* király feleségé-vel, fiával és udvarmesterével valahonnan Szu-dánból, most ismét vannak tehát a kiállításnak oly vendégei, akik a francia kíváncsiságot ki-elégithetik. Különös figyelemben részesítik *Aguibou* feleségét, *Bubakar Saada* leányát, a fekete *Fatmatát*. Nincs a kecses fekete szép-ségben egy vonás sem, amely az Európában ismert néger típusokkal megegyeznék. Szép karcu a termete, hazájabeli ruhákat és magas-szaru eszímát hord. A haját remek fonatokban hordja, s ragyogó ékkövekkel, arannyal, ezüst-tel, korállal és üveggyöngyökkel van díszítve. Nagyon sok karpereczet hord a fekete királyné-ujjai telve gyűrűkkel. A kiállítás valóság-gal elragadta őt; csillogó szemekkel bámulja meg azt, valamint a lüktető párisi életet és néha a legegyszerűbb dolgokat is naiv kíváncsisággal vizsgálgatja.

— **Virágok színváltozása.** Már régóta ismeretes, hogy némely virág, például a hortenzia pirossá lesz, ha a földbe timsót teszünk. *Molisch*, a hirneves német növénytudós, évekkal ezelőtt utalt már arra, hogy ugyanily színváltoztató vegyi hatása van a timsón kívül más elemeknek is. Most pedig *Miyosi* japán botanikus vette a virágoknak vegyi hatások folytán beálló színváltozásait alapos vizsgálat alá. Het-venhárom lila, bíbor és vörös színű virág ned-vét sajtolta ki, ezeket a kivonatokat azután sa-vakkal, aljakkal és sókkal kezelte. Természe-ten a savakkal szemben a különböző virágki-vonatok különböző elváltozást mutattak. Altalá-ban véve a japán tudós kísérletei azt bizonyí-tották, hogy a timsó a lilaszínű virágkivonatot

kékre, a pirosat lilára festi, a sósav a lilát is, a világosabb pirosat is sötétpirosra. Kálival kezelve, a lila meg a piros zölddé, néha pedig sárgává lesz. Természetesen a kertészek előtt most az a kérdés fontos, hogy a virágok is így megváltoznak vegyi hatásra, mint a kivonataik.

— **Ki fog derülni a titok.** A mostani népszámlálásnál ki fog derülni minden titok. A rejtélyesebb titok kétségkívül a hölgyek életkora. A szfinksnek talányait játszva fejtik meg a tudósok, de a nők életkorának titkával szemben tehetetlenül állanak. Egyik szavahihető történész erősen vitatja, hogy még a Grachusok anyja is, mikor mint tanut hallgatták ki néhány évet letagadott. Ugyanezt teszi a Grachusok lánya is, mikor egy bizonyos koron túl van. Egy malicziózus ember már is fogadást ajánl és pedig tizet egyre, hogy a mostani népszámlálásnál számos nő lesz, ki az 1890-ik évi uépszámlálás óta csak 2—3 évvel idősebb. De ez az udvariatián ember megjárta, senki sem mert vele fogadni. Ugy kell neki.

— **Háztetői élet New Yorkban.** Az amerikai ujságok szerint az óriási hőség mindig egyre tart az oceánon túl. El sem lehet képzelni — írják az amerikai lapok — mit csinálnának az emberek a rekkenő hőségben, ha nem találnának menedéket a — lapos háztetőkön. Az ott levő levegő, különösen naplemente után oly frissítő, oly ozondu, akár csak a hegyvidékeken. A newyorki ember, ha foglalkozásánál fogva a városhoz van kötve, nagy meleg idején alig várja az esthajnali csillagot, hogy felmehessen a háztetőre — üdülni. A szegény munkások számára, akik a poros utcán, piszkos gyárakban, vagy a kikötőben dolgozzák fáradtra magukat, valóságos jótétel, valóságos élvezet a háztető. A legtöbben fenn hálnak a tetőn, függőágyakban, mert az alvás a nyomott levegőjű szobában teljesen lehetetlen. Van ebben a háztető életben idillikus vonás is. Szerelmes párocskák huzódnak meg a hold fényénél egy-egy sarokban, s nem egy harmonika hangja mellett tánczó pár látható éjjelente a magasban. A jobb családok sem vetik meg ezt az életet a háztetőkön rendeznek vacsorákat.

— **Humor az iskolában.** Mulatságos eset játszódott le a napokban egy kis sziléziai falu iskolájában. A községi tanító egészsége helyreállítása végett hat heti szabadságot kapott a kupaktanácstól. Ezt az időt utazgatással töltötte. Mikor a szabadság letelte után állását ismét elfoglalandó volt, a növendékek a viszontlátás öröme (?) az iskola minden zugát virágokkal, szalagokkal díszítették fel. Természetesen a sok virág azt eredményezte, hogy az első előadás idillikus nyugalommal folyt le s bár nebulók közül nem egy rászolgált volna a pálczára, a tanító mérsékelte magát, mert nem akart a viszontlátás örömebe disszonanciát vegyíteni. De már a második órán valamelyik fiu annyira rakoncátlan volt, hogy a tanító urat elhagyta a türelme és a pálcza után nézett, hogy rendre tanítsa az engedetlen. Keresi a botot, meg is találja a tábla mellett és nagy csodálkozással látja, hogy a pálcza is — virággal van feldíszítve; hanem ez már annyira meghatotta az érzélgős német iskolamestert, hogy verés helyett — könnyezve köszönte meg a tanulóknak a kitüntető és ötletes figyelmüket.

— **Halál a Muzeum-kertben.** Budapesti tudósítónk jelenti: Ma reggel 8 órakor nagy népcsoport támadt a Muzeum-kertben. Egy szegény napszámos ember vergődött ott. Varga Mihálynak hívták; sokat nyomorgott, tengődött arról-napra. Mára kapott egy kis munkát s éppen dologba készült, mikor utközben hirtelen összerogyott. Mire a mentők megérkeztek, a szegény ember már halott volt. A rendőrség eiszállította a törvényszék bonczitani intézetébe.

— **Tolvajlás.** Luka István szálló-utcai lakos baromfiái között szenzáció történt az éjjel. Nyolcz tyuk eltűnt. A dolog csak a ketreczek lakóira szenzáció, különben pedig egyszerű tyuklopás, a tolvaj mesterség legutolsó szakmájába vágó ténykedés. A tolvaj ezideig ismeretlen.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A megbabonázott gazda.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Egy közeldvidéki jámbor parasztgazda, aki már megette kenyerének a javát, maga elé vett két ökröt s begyalogoltatta őket Nagyváradra a vásárba. A két pára jó husban volt, tetszetős volt a szarvuk állása. Hamar is szemtet szurtak két kupecznek s hirtelenében megcsapták rá az alkut 180 frt erejéig.

A jámbor gazda zacskóba gyömösölte a pénzt és könnyült kebellet sétálgatott a vásárban. Egyszerre csak előtte termett egy földbirtokosnak látszó férfin s így szólt hozzá:

— Barátom! Ugy vettem észre, hogy maga ért a szarvasjószághoz. Meg akarok venni, hat darab ökröt, de nem értek hozzá. Jöjjön el velem és nézzük meg. Ha sikerül a vásár, adok magának tiz forintot, ha nem sikerül, akkor is megfizetem a talpa fáradságát.

Ráállt az atyafi az előnyös ajánlatra s követte az ismeretlent, ki vezette maga után a temető felé. Mikor a temetőbe érkeztek, az ismeretlen lehajol, felvesz a földről egy tömött tárczát s hirtelen elrejtí a mellénye alatt.

— No, ballja, ez ritka szerencse! — szólt meg. Ez a tárcza tömve van pénzzel. Most már nem is veszek én ökröt, hanem megosztunk rajta szépen. Maga ne kutassa, ki vagyok én, én sem kérdezem magától!

Megörült ennek a gazda. Mégis csak szép az, ha az ember véletlenül jó összeg pénzhez jut. Haladt az előtte siető ember után, azt sem kérdezve, hova mennek. Amint haladnak sietve elbük szalad egy ispánforma ember, aki stentori hangon rájuk rivallt:

— Megálljatok, ha az életek kedves! Az imént elveszítettem itt a tárczát, melyben ötezer forint volt. Bizonyosan ti találtátok meg!

Az ismeretlen tiltakozva szólt meg, hogy ő nála bizony semmiféle tárcza nincs, hanem talán ennél az emberről van, mutatott az atyafira.

Az ispánforma ember e kijelentésre mellbe lökte az atyafit, hogy a gyepre esett és rárivallt:

— Adja elő kend a pénzemet!

A jámbor férfin csak nyekegte, hogy ő nála nincsen a tisztelt ur bugyellárisa, de az nem engedett a szónak. Megragadta az atyafi csizmáját, lerántotta a lábáról s jó messzire eldobta, egyiket jobb, másikat baloldalra, azután a kalapját menesztette el jó messzire. Szóval levetkőztette tetőtől-talpig s ez idő alatt a másik a félredobott ujjasból kikereste a gazda pénzét és elinalt vele.

— No, ha magánál nincs, akkor csakugyan a másíknál van! — kiáltott a kutató és hirtelenében elfutott a másik után.

Az atyafi pedig holtra rémulten tápászkodott fel és siralmas ábrázattal szedegette össze szétdobált ruházatát. A fél csizmáját azonban a legszorgosabb kutatás ellenére sem tudta megtalálni. Ugy vászorgott ki félcsizmában a vasúthoz, hol jegyet akart váltani, de mikor fizetni kellett volna, rémulten vette észre, hogy az ökör ára eltűnt az ujjasból.

A megkárosított atyafi nem tett panaszt a rendőrségnél, hanem imádkozáshoz látott, mert az ő állítása szerint az a két személy csakis boszorkány lehetett, akik őt megbabonázták.

A két boszorkány pedig most markába nevetve mulat az ily furfangós módon ellopott pénzből.

VAROS ES MEGYE.

Folytatolagos sorrendje

az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága részéről 1900-ik évi október 16-ik napján d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

19. A nagyméltóságú magyar királyi belügyminister ur intézvénye *Fabian* László Arad vármegye és Arad város főispánjának állásától való felmentése és *Urban* Ivánnak Arad vármegye és Arad város főispánjává való kinevezése tárgyában. 20. A polgármester előterjesztése az I. kerületben megüresedett egy törvényhatósági bizottsági tagsági hely betöltése iránt. 21. A nagyméltóságú magyar királyi belügyministerium intézvénye a községi iskolai igazgatók igazgatói általánának a törzsfizetéshez való csatolása s a nyugdíjba való beszámítása iránt alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában. 22. A nyugdíj bizottság előterjesztése *Somogyi* Agoston polgári fiúiskolai rajztanító nyugdíjaztatása tárgyában. 23. A tanács jelentése *Deák* János és *Illics* Györgyné kérvénye tárgyában az általuk emelt épületekre községi adómentesség engedélyezése iránt. Arad, 1900. évi Október hó 11-ik napján.

Institoris Kálmán,
főjegyző.

SPORT.

+ **A turisták estélyei.** Az Arad Hegyvidéki Turista-Egyesület választmánya *Tedeschi* Viktor elnöktele alatt ülést tartott, melyen elhatározták, hogy ez év utolsó hónapjaiban *társas-estélyeket* rendeznek. Az estélyek családias jellegűek lesznek s esetlegesen tánczczal kötik azokat egybe.

TÖRVENYKEZES.

§ Egy hamis bukás története. Körülbelül két esztendeje történt, hogy *Szántó* Zsigmond nagyobb kézműáru kereskedést nyitott Szegeden. De az üzlet rosszul ment s csakhamar bekövetkezett Szántónál is a kereskedők alkonya: a csőd. Ennek folyamán a törvényszék megindította Szántó ellen hamis bukás vétsége miatt a büüügyi eljárást, mert az üzleti könyvekből az tűnt ki, hogy ez a csőd nem egészen tiszta dolog s közrejátszott létrejöttében a büüös szándék is. A szegedi királyi törvényszék *egy havi fogházra* ítélte Szántót, kinek ügyével ma foglalkozott az ítélő tábla. Dr. *Biedl* Samu védőügyvéd pontról-pontra iparkodott kimutatni, hogy Szántót nem terheli büü, mire a tábla, tekintettel a több rendbeli enyhítő körülményre, megváltoztatta a törvényszék ítéletét s Szántó büünetését leszállította *14 napi fogházra*. Tekintetbe vette ugyanis, hogy a 31.852 frt 74 kr. passzívával szemben 29.813 frt 31 kr. volt az aktiva s így a valóságos hiány csak kétezer forint. A védő semmisségi panaszt jelentett be, amiért a tábla nem alkalmazta a 92. §-t. A tábla a semmisségi panaszt elfogadta.

NAPIREND.

Október 12. Péntek. Róm. kath. naptár: Miksa püspök. — Protestáns naptár: Miksa püspök — Izzaelita naptár: Félünnep. — Görög-keleti naptár (szeptember 29.): Kiriák. — A nap két 6 óra — percckor, nyugszik 5 óra — percckor. — A hold két 7 óra 48 percckor, nyugszik 10 óra 37 percckor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 762 0 milliméter, délután 2 órakor 760 0 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órakor 9° + 12 4, délután 2 órakor 9° + 21 1. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor K. 4, délután 2 órakor D. 4. — Felhőzet reggel 7 órakor derült, délután 2 órakor derült. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 mm.

Időjárás. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változó felhőzet, hűvös, helyenként csapadék, később derülés.

Október 13. Az aradi jókedv jótékonycélu asztaltársaság műkedvelői előadással egybekötött tánczvizalma (Wagongyári kanti.) — Gözgépközök és kazánfutók vizsgálja.

Table for Budapest k. p. u. - Arad - Tövis. 102. Includes columns for direction (Oda/Vissza), station names, and train numbers (642-608).

Table for Aradi és csanádji egyesült vasutak. Includes sections for Arad-Szeged, Arad-Brád, Mezőhegyes-Kétegyh., and Borosjenő-Csermő. Includes columns for direction (Oda/Vissza), station names, and train numbers.

Table for Arad-Temesvár-Józsefváros. 130. Includes columns for direction (Oda/Vissza), station names, and train numbers (9002-9003).

Table for Borosjenő-Csermő and Borossebes-Menyháza. Includes columns for direction (Oda/Vissza), station names, and train numbers.

Megjegyzések. Az állomásoknak neve mellett balról álló idóadatokat felülől lefelé, a jobbról állók alulról felfelé olvasandók. - Az éjjeli idó esti 6 órától reggeli 5 óráig, a perceket jelző számjegyeknek aláhúzásával van kitüntetve. - A gyorsvonatok az órászámoknak vastagabb nyomtatása által vannak megjelölve.

190—1900. pm.

Pályázati hirdetmény.

Közírré teszem, hogy a nagyméltóságú magyar királyi földmivelésügyi miniszterium folyó évi szeptember hó 13-áról kelt 8347—1900. eln. sz. leiratával az 1901 évi január hó 1-én betöltendő állami állatorvosi állásokra a pályázatot kiírta.

A pályázati kérvények folyó évi október hó 15-ig nyújthatók be, és pedig azoké, kik jelenleg közszolgálatban állanak nálam, kik pedig közszolgálatban nem állanak közvetlenül a nagyméltóságú földmivelésügyi miniszteriumnál.

A pályázati egyéb feltételek hivatalomban a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők.

Aradon, 1900. évi szeptember hó 18-án.

Salacz,

kir. tan. polgármester.

Okleveles jegyző,

ki a legkomplicáltabb ügyek rendezésére is vállalkozik, napidij mellett, esetleg végrehajtások eszközésére is, azonnali

alkalmazást keres.

Czim: Nagy Antal, Elek község.

Árverési hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék 15926—900. p. sz. végzéssel Grosz Pál és Szuchy Pál ágrisi lakosok zárgondnokul kirendeltetvén, hözhírré teszem, hogy fentnevezettek ágrisi határában fekvő szőlőjükben remélhető 230—250 hektoliter bor és ezen termés után nyrendő törköly termés 1900. évi október hó 14-ik napján délután 3 órakor a fent megnevezett szőlőben nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Árverelők tartoznak a kikiáltási árnak 10% ovadékat az árverés megkezdése előtt a zárgondnok kezéhez lefizetni, a bort és törkölyt az árverés napjától számítandó 3 nap alatt saját hordóiba áthuzatni, átvenni és kifizetni, a vételár után esedékes kincstári vételilletéket vevő tartozik fizetni.

Ha a vevő be nem tartja az árverés feltételeit, kárára és veszélyére új árverés lesz kitzúve.

Utóajánlat nem fogadtatik el.

Traub Kálmán,

2798

zárgondnok.

olcsón akar vásárolni**pontos órát,****aranyeműt****és mindenféle****ékszertárgyakat,**

az menjen

Deutsch Izidorhoz

órás, ékszerész Templom-u., Minorita-palota.

Ugyanott tört aranyak, ékszertárgyak és zálogozódulak megvételnek. 2508

Borossebes község előljaróitól.

2522—1900.

Árverési hirdetmény.

Borossebes község közbirtokossága egyetemének tulajdonát képező erdő és erdősült legelő egy bizonyos részének letarolása és kihasználása a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszterium 72336—898. számú magas rendeletével engedélyeztetvén, az ezen területen levő tölgy, cser és bükkből álló fatömegnek eladására árverés hirdettetik s megtartására határidőül 1900. évi október hó 18-ának d. e. 10 órája Borossebes község házában kitzúzetik.

Kikiáltási ár: 13520 korona. — Ezen árverésre venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a fanemek mennyiségére és minőségére vonatkozó adatok a borossebesi körjegyzőség irodájában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Borossebes, 1900. évi október hó 1-én.

Az úrbéri bizottság nevében:

Tamó Zsigmond, **Bun Pével,**
körjegyző. bíró.

37110—I/4

Hirdetmény.

a folyó 1900. évben megtartandó erdő-
őri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdő- és vadőri szakvizsgák folyó évi október 22-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolcson, Kassán, M. Szigeten, Debreczenben, Kolozsváron, Székely-Udvárhelyen, Brassóban, Nagyszébenben, Temesváron, Zomborban, Pécsen és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdő- és vadőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsváron a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, akik az erdő- és vadőri vizsgát letenni szándékoznak, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt fityamodványaik a vizsgák székhelyére nézve illetékes híradó-felügyelőhöz folyó évi október 10-ig nyújtsák be.

M. kir. Földmivelésügyi Minister.

Magyar kir. államvasutak.

Üzletvezetőség Miskolcz.

25764—900. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége a vonalai részére 1901. és esetleg a következő 1902. és 1903. években szükséges pályafentartási faanyag szállítására ezennel pályázatot hirdet.

Az 1901. évben körül-belül az alább kitzútetett mennyiségek fognak szükségeltetni:

20 m³ erdei fenyő deszka, 148 m³ jegenye fenyő deszka, 35 m³ lucz-fenyő deszka, 5 m³ tölgyfa fenyő deszka, 28 m³ szélmentszeten jegenye fenyő deszka, 5 m³ vágott lucz-fenyőfa, 534 m³ faragott puhafa hidak fentartására, 256 m³ faragott tölgyfa hidak fentartására, 302 m³ faragott puhafa különféle pályafentartási czélokra, 178 m³ faragott tölgyfa különféle pályafentartási czélokra, 3000 drb. kerítés sűrítési lécz tölgyfából, 1400 m/m hosszú, 50 m/m átm., 12000 drb. kerítés sűrítési lécz puhafából 1400 m/m hosszú, 50 m/m átm., 7250 drb. vágott lécz tölgyfából, 6520 drb. vágott lécz puhafából, 50 drb. kerítési oszlop tölgyfából, 2500 m/m hosszú, 180 m/m átm., 2200 drb. kerítési oszlop puhafából, 2500 m/m hosszú, 180 m/m átm., 32 m³ erdei fenyő palló, 215 m³ jegenye fenyő palló, 17 m³ lucz-fenyő palló, 9 m³ szélmentszeten jegenye fenyő palló, 50 m³ tölgyfa palló, 6 m³ tölgyfa padolat, 7 m³ vörös fenyő palló, 16000 drb. kerítési rud puhafából különféle mé-

retű, 750 drb. kerítési rud tölgyfából különféle méretű, 130 m³ tölgyszálfa, 50 m³ puhaszálfa, 335000 drb. fedőszindely, 47 c/m hosszú.

Az 1901. és esetleg 1902. és 1903. évre szükséges faneműek ugyanazon év április hó közepéig szállítandók be.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1901. évre történő megrendelés alkalmával a tájékozásul szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyekben felsorolt fából 40%-al többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyszintén azon jogot, hogy a szállítási év folyamán 40% erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1900. évi október hó 31-én déli 12 óráig nyújthatók be az üzletvezetőség I. osztályánál.

A bánatpénz pedig október hó 30-án déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőség-nél és kereskedelmi iparkamaránál megtekintheők és a miskolczi üzletvezetőség által díjtalanul kiszolgáltatnak, esetleg posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek úgy, mint az általános szállítási feltételek és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek megtekintheők minden üzletvezetőség-nél és készpénzfizetés mellett megszerezhetők igazgatóságunk nyomtatványtárából. (Andrássy-ut 73/75. szám.)

Miskolcz, 1900. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

Utánnyomás nem díjaztatik.

4502—1900. sz.

Hirdetmény.

A csálai magy. kir. erdőgondnokság kerületében kiirtandó fiatalosoknak irtással és mezőgazdasági köztes használatok mellett való felújítási kötelezettséggel leendő bérbeadása tárgyában, a nevezett m. kir. erdőgondnokság irodahelyiségében f. évi október hó 17-én délelőtt 9 órakor zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. A bérbeadandó területek következők:

az 1-ső számú részlet kiterjedése	131520	katasztrális hold,
a 6-ik	13720	" "
a 7-ik	91580	" "
a 15-ik	91580	" "
a 16-ik	111232	" "
a 17-ik	12320	" "
a 18-ik	121376	" "
a 19-ik	10272	" "
a 21-ik	81520	" "
a 22-ik	11240	" "
a 23-ik	9992	" "
a 24-ik	816	katasztrális hold.

Bértartam az 1901. évi január hó 1-től az 1904. évi december hó végeig terjedő négy év, melyre a csemetesorok között művelendő kapásnövények termesztésére az 1906. évi december hó végeig két ingyen év következik.

Kikiáltási ár az első négy évre, év- és holdanként, tiz (10) korona. Bánatpénz a kikiáltási árnak 10%-a. Írásbeli ajánlatok, melyek a fent jelzett napnak délelőtti 9 órájáig a csálai m. kir. erdőgondnokságnál benyújtattak s a megajánlott összegnek 10%-át tevő bánatpénzzel felszereltettek, szintén tárgyalás alá fognak vétetni. — Elkésve és távirati uton beadott ajánlatok, valamint utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bővebb felvilágosítással az alulírott m. kir. főerdőhivatal s a csálai erdőgondnokság szolgál.

Lippa, 1900. október 8.

2902

M. kir. főerdőhivatal.